

Орман қорын күзету және қорғау жөніндегі авиациялық жұмыстар туралы ережені бекіту туралы

Күшін жойған

Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2011 жылғы 11 мамырдағы № 25-2-02/249 Бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2011 жылғы 15 шілдеде № 7070 болып тіркелді. Күші жойылды - Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2012 жылғы 4 қазандағы № 17-03/499 бұйрығымен.

Ескерту. Бұйрықтың күші жойылды - ҚР Ауыл шаруашылығы министрінің 2012.10.04 № 17-03/499 (қол қойылған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Қазақстан Республикасы Орман кодексінің 65-бабына сәйкес, **БҰЙЫРАМЫН** :

1. Қоса беріліп отырған Орман қорын күзету және қорғау жөніндегі авиациялық жұмыстар туралы ереже бекітілсін.

2. "Орман қорын күзету және қорғау жөніндегі авиациялық жұмыстар туралы ережені бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігі Орман және аңшылық шаруашылығы комитеті төрағасының 2004 жылғы 24 желтоқсандағы № 281 (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде 3377 нөмірмен тіркелген, Қазақстан Республикасы орталық атқарушы және өзге де мемлекеттік органдарының нормативтік құқықтық актілер Бюллетенінде 2006 жылғы № 1, 197-құжат жарияланған) бұйрығының күші жойылды деп танылсын.

3. Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігі Табиғат ресурстарын пайдалану стратегиясы департаменті (Ж.Ы. Омаров) заңнамада белгіленген тәртіппен осы бұйрықтың Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркелуін қамтамасыз етсін.

4. Осы бұйрық бірінші рет ресми жарияланғаннан бастап он күнтізбелік күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

Министр

А. Мамытбеков

Келісілді:

Қазақстан Республикасы Көлік
және коммуникациялар министрі

_____ Б. Қамалиев

2011 жылғы 13 маусым

Орман қорын күзету және қорғау жөніндегі авиациялық жұмыстар туралы ереже

1. Жалпы ережелер

1. Осы Орман қорын күзету және қорғау жөніндегі авиациялық жұмыстар туралы ереже Қазақстан Республикасы Орман кодексінің 65-бабына және Қазақстан Республикасының "Әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы" Заңына (бұдан әрі – Заң) сәйкес әзірленді.

2. Орман қорын күзету және қорғау жөніндегі авиациялық жұмыстар ормандарды өрттерден күзету, оларды зиянды жәндіктер мен аурулардан қорғау жөніндегі шаралардың жалпы кешенінің құрамдас бөлігі болып табылады және орман шаруашылығы саласындағы уәкілетті орган (бұдан әрі – уәкілетті орган) мен оның аумақтық органдары және орман қорының басқа иелері мен орман пайдаланушылар жүргізеді.

3. Ормандарды өрттерден күзету, орман зиянкестері мен ауруларынан қорғау жөніндегі авиациялық жұмыстарды осы салада мамандандырылған ұйымдар (бұдан әрі – Орындаушы), оның ішінде мемлекеттік сатып алу жөніндегі конкурстарға қатысу құқығы бар мемлекеттік мекемелер жүзеге асырады.

4. Орындаушы мынадай шарттарға сәйкес:

1) конкурс ережелерімен регламенттелетін өрт сөндіру күштерінің, құрал-жабдықтарының және құрылғыларының болуы;

2) ормандағы авиациялық жұмыстарды өздерінің әуе кемелерімен (бұдан әрі - ӘК), сондай-ақ авиакәсіпорындармен шарттар бойынша жалға алынған ӘК-мен орындау;

3) бақылаушы-ұшқыштың қолданыстағы куәлігі бар бақылаушы-ұшқыштарының болуы;

4) мамандары оқыған және өрт сөндіруші-десантшының қолданыстағы куәліктері, сондай-ақ су ағызатын және жерге түсіру құрылғылармен, өрт сөндіру және радио байланысы құралдарымен жұмыс істеуге рұқсаттары бар десантшылардың өрт сөндіру қызметінің болуы;

5) өрт сөндіру құралдарының - өртке қарсы қол саймандарының, өрт сөндірудің техникалық құралдарының, су ағызатын құрылғылардың болуы;

6) Қазақстан Республикасының бүкіл аумағындағы орман өрттері туралы ақпаратты жинау және беру жөніндегі диспетчерлік қызметтің болуы;

7) байланыс құралдарының – қысқа толқынды диапазонды, әсіре қысқа толқынды авиациялық диапазонды, авариялық-құтқару қызметтерімен және қорғалатын орман қорының иелерімен келісілген жұмыс жиіліктеріндегі әсіре қысқа толқынды диапазонды радиостансаларының болуы;

8) ӘК-інің дыбыс тарату стансасының болуы.

5. Орындаушы орман өрттерін сөндіру үшін мамандар, оның ішінде өрт сөндіруші-десантшылар даярлау және қайта даярлау кезінде әдістемелік басшылықты жүзеге асырады, сондай-ақ бақылаушы-ұшқыштардың аттестациясын өткізеді және олардың біліктілігін арттыруды ұйымдастырады.

6. Орман қорын күзету және қорғау жөніндегі авиациялық жұмыстарға:

1) ормандар мен ерекше қорғалатын табиғи аумақтарды өрттерден, орман зиянкестерінен және орман тәртібін бұзушылықтан күзету және қорғау жөніндегі әзірлік жұмыстарын жүргізу;

2) ормандарды өрттерден авиациямен күзету (қарауылдау) және оларды авиацияны қолданып сөндіру;

3) өсімдіктер мен жануарлар дүниесі және ерекше қорғалатын табиғи аумақтар саласындағы заңнаманың бұзылуын анықтау және оған жол бермеу;

4) орманның санитарлық жай-күйіне жалпы қадағалау жүргізу, орман зиянкестерімен және ауруларымен күрес жөніндегі авиациялық жұмыстарды орындау;

5) орман, аңшылық шаруашылығы мен ерекше қорғалатын табиғи аумақтардың қажеті үшін ұшу сапарларын орындау;

6) ормандар мен жануарлар дүниесін күзету, қорғау саласында халық арасында бұқаралық-үгіт, түсіндіру жұмыстарын жүргізу, ақпараттық-жарнама қызметін ұйымдастыру жатады.

7. Орындаушы қызмет көрсететін орман қорының аумағының өрттерін сөндіру Орындаушының күшімен және құралдарымен жүргізілетін аудандарға (авиациялық күзет аудандары) және өрттерді сөндіру мемлекеттік орман күзеті немесе ерекше қорғалатын табиғи аумақтарды қорғау жөніндегі мемлекеттік инспекциялар және олардың өртке қарсы күрес қызметтерімен жүргізілетін аудандарға (жердегі күзет аудандары), орман шаруашылығы ұйымдарына орман орналастыру кезінде бөлінеді.

8. Орындаушы жүзеге асыратын авиациялық күзет аудандарына орман өрттерін дер кезінде байқау және жою жерде бар өрт сөндіру күштерімен және құралдарымен қамтамасыз етілмейді.

9. Жердегі күзет аудандарында Орындаушы филиалдары авиациямен қарауылдау кезінде орман өрттерінің дер кезінде байқалуын, орман өрттерінің шыққаны, олардың таралуы және отпен күрес жөніндегі шаралар туралы орман күзетіне хабарлануын қамтамасыз етеді.

10. Аумақтарды авиациялық және жердегі күзет аудандарына жатқызу ормандарды күзету жөніндегі авиациялық жұмыстарды орындайтын кәсіпорындардың, орман және аңшылық шаруашылығы аумақтық басқармалары мен облыстар әкімдіктерінің орман шаруашылығы құрылымдық бөлімшелерінің ұсыныстары негізінде орман орналастыру кезінде белгіленеді.

11. Мемлекеттік орман қорын күзету және қорғау жөніндегі авиациялық жұмыстармен қатар Орындаушы басқа мемлекеттік емес орман иеленушілердің орман қорын күзету және қорғау жөніндегі авиациялық жұмыстарды жүргізеді.

12. Осы Ережеде айтылған орман қорын күзету және қорғау жөніндегі авиациялық жұмыстарды ұйымдастыруды және оларды жүргізу тәртібін Орындаушы, Қазақстан Республикасының мемлекеттік орман шаруашылығын басқару органдары және ормандарды авиациямен күзетуді ұйымдастыратын орман қорының басқа иелері мен орман пайдаланушылар қамтамасыз етеді.

13. Орман қорын күзету және қорғау жөніндегі авиациялық жұмыстарды орындау кезінде ұшу сапарлары Заң талаптарына сәйкес жүзеге асырылады.

14. Орман өрттерін жердегі және авиациялық құралдармен сөндіру жұмыстарын Орындаушы Қазақстан Республикасының Еңбек кодексінің талаптарын сақтай отырып жүргізеді.

2. Ормандарды авиациямен күзетуді ұйымдастыру және жоспарлау

15. Орындаушы қызмет көрсететін аумақтарда орман қорын күзету және қорғау жөніндегі авиациялық жұмыстарды тікелей жүргізуді оның филиалдары жүзеге асырады. Филиал құрамында бульдозерлермен, автоцистерналармен және өртке қарсы агрегаттармен жарактандырылатын механикаландырылған отрядтар ұйымдастырылады.

16. Орындаушы қызмет көрсететін аумақтарда тәжірибелік-өндірістік филиалдар ұйымдастырылады.

17. Орман өрттерімен күрес жүргізу үшін Орындаушы филиалдарда құрамына тиісінше өрт сөндіруші-парашютшілермен және өрт сөндіруші-десантшылармен жасақталған өрт сөндіруші-парашютшілер мен өрт сөндіруші-десантшылар командалары мен топтары енетін парашютшілер мен өрт сөндіруші-десантшылар қызметтерін ұйымдастырады.

18. Өрт сөндіруші-парашютшілер мен өрт сөндіруші-десантшылар командаларын парашютшілер мен өрт сөндіруші-десантшылар қызметінің аға нұсқаушысы басқарады. Өрт сөндіруші-парашютшілер мен өрт сөндіруші-десантшылардың санына байланысты филиалдың парашютшілер мен

өрт сөндіруші-десантшылар қызметінің аға нұсқаушысына көмек ретінде парашютшілер мен өрт сөндіруші-десантшылар командаларының нұсқаушылары тағайындалады.

19. Орман қорғау жөніндегі жұмыстарға техникалық басшылықты орман қорғау жөніндегі бақылаушы - ұшқыш жүзеге асырады.

20. Орындаушы филиалдарда басқа филиалдарға көмек көрсету үшін парашютшілер қызметі мен өрт сөндіруші-десантшылар командалары қызметкерлерінің, бақылаушы-ұшқыштардың, өрт сөндіру құралдарының және дала жабдықтарының резервін құрады.

21. Резервке жазылған өрт сөндіруші-парашютшілер мен өрт сөндіруші-десантшылар оларды тез арада аттандыруға болатын филиалдарда шоғырланады.

22. Филиал қарауылдайтын орман қорының алқабы әдетте ауа райы жағдайлары бойынша шағын өрт қауіптілігіне сәйкес келетін өрттер тығыздығы жағдайында бір рет қарауылдау есебіне шаққанда негізгі ӘК-ге келетін нормативтік жүктемеге тең келеді. Қызмет көрсетілетін аумақтың шекарасы орман иелігінің шекарасымен тұспа-тұс келеді немесе белгілі және әуеден жақсы көрініп-танылатын бағдарлар (үлкен өзендер, темір жолдар және басқа танымдық бағдарлар) бойынша өтеді.

23. Филиалдардың орналасу орындары болып қорғалатын аумақтың неғұрлым өрт қауіпі бар учаскелеріне барынша жақын орналасқан бекеттерде белгіленеді.

Тікұшақтар аэродромдардан тыс жерлерде Заң талаптарына сәйкес жабдықталған тікұшақ айлағында тұрады.

24. Орындаушы филиалдарына ауа райының жағдайлары бойынша ормандағы тиісінше орташа, жоғары және төтенше өрт қауіпі үшін бір, екі және үш мәрте қарауылдау үшін күзет маршруттары белгіленеді.

25. Белгіленген күзет деңгейіне және филиал қызмет көрсететін аумақта, соның ішінде шалғайдағы аудандарда шығатын өрттердің санына байланысты өрттерді дер кезінде сөндіру үшін қажет авиациялық өрт сөндіру командаларының саны, сондай-ақ командаларды өрт болып жатқан жерлерге жеткізуді қамтамасыз етуге тиіс ӘК түрлері айқындалады.

Филиалдардың авиациялық өрт сөндіру командаларының құрамына механикаландырылған отрядтар, өрт сөндіруші-парашютшілер мен өрт сөндіруші-десантшылар командалары, филиалдардың диспетчерлік басқару бекеттері кіреді.

26. Күзет маршруттары орташа көріну жағдайында қызмет көрсетілетін аумақтың барынша шолынып көрінуі қамтамасыз етілетіндей есеппен өрт тұрғысынан алғанда неғұрлым қауіпті учаскелер арқылы тартылады. Көрші

маршруттардағы белгілі бір алқаптың көрініп тұруына үлкен тосқауылдар қойылуына жол берілмейді. Маршруттардың шұғыл бұрылыстар жасауына мүмкіндігінше жоламау керек. Маршруттар тарту кезінде ұшу сапарларының барынша қауіпсіз болуын қамтамасыз ету қажеттігі ескеріледі.

27. Маршрут сызықтарының арасындағы қашықтық 60 километрден аспайды, ал маршруттан қызмет көрсетілетін аумақтың шекарасына дейін 30 километрден аспайды.

28. Орман иелерімен шарт жасасқаннан кейін Орындаушының өндірістік жоспары жасалады, оны Орындаушы басшысы бекітеді. Осы жоспардың негізінде әрбір филиалға үстіміздегі жылдың өндірістік тапсырмасы беріледі.

29. Авиациялық орман күзетінің ұшу сапарларына орман өрттерін байқау және олармен күресу, жанып жатқан өрттерге және өсімдіктер мен жануарлар дүниесі және ерекше қорғалатын табиғи аумақтар саласындағы Қазақстан Республикасы заңдарының сақталуына бақылауды қамтамасыз ету, сондай-ақ орман тәртібін бұзушылықты анықтау және оған жол бермеу мақсатында өткізілетін ұшу сапарлары жатады. Осы мақсаттар үшін филиалдарға қажет ұшу уақыты ормандардың өртенуінің орташа көрсеткіші кезінде туындаған ұшу сағатын ескере отырып жазғы уақытта жоспарланады.

30. Өзге өндірістік ұшу сапарларына ӘК-лерді филиалдарға ұшырып апару және қайта ұшырып әкелу жөніндегі ұшу сапарлары, сондай-ақ орман паталогиясын зерттеулер бойынша, ұшу жаттығуын өткізуге және Орындаушының ұшқыштар құрамын тексеруге арналған арнайы ұшу сапарлары жатады.

31. Қызмет бабындағы көмекші ұшу сапарларына филиалдарды инспекциялау жөніндегі ұшу сапарлары жатады.

32. Жеке құрамды, өртке қарсы жабдықтарды, байланыс құралдарын және басқа да мүлікті әуе көлігімен филиал орналасқан жерге тасымалдау жер көлігі болмаған кезде жүзеге асырылады не әуе көліктерін оған ұшырып жеткізуге тұспа-тұс келтіріледі.

33. Жанар-жағар май материалдарын тасымалдау "Азаматтық әуе кемелерінде қауіпті жүктерді тасымалдау жөніндегі нұсқаулықты бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Көлік және коммуникация министрінің 2011 жылғы 24 ақпандағы № 89 бұйрығына (нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 6822 нөмірмен тіркелген) сәйкес жүзеге асырылады.

34. Көп жылдық байқаулар бойынша жазғы кезеңде ормандардың жануы кемінде 1 ай байқалмайтын аудандарда ормандарды авиациямен күзетуде үзілістер жоспарланады.

35. Әрбір филиалға бақылаушы-ұшқыштар бекітіп беріледі.

Филиалдың толассыз жұмыс істеуін қамтамасыз ету үшін Орындаушы бақылаушы-ұшқыштардың резервін ұстайды, ол осы ұшқыштардың жоспарлы санының 10 % аспайды.

36. Филиалдарды өрт сөндіру құралдарымен жарақтандыру орман өрттерімен белсенді күрес жүргізетін әрбір филиал қызмет көрсетілетін аумақтың табиғи және экономикалық жағдайларында пайдаланылуы дұрыс және әуе кемесінің таңдап алынған түрімен мүмкін болатын орман өрттерімен күресу құралдары мен әдістерін қолдануға сақадай сай болатындай есеппен, сондай-ақ қолданылатын ӘК типінің пайдалану мүмкіндіктеріне байланысты жүргізіледі.

37. Орындаушы ормандағы жоғары өрт қауіптілігі кезеңдерінде орман өрттерімен күресте атқарушы биліктің жергілікті органдарымен, орман иеленушілермен өзара іс-қимыл жөнінде шаралар әзірлейді, оларда:

1) шешімдер әзірлеуге атқарушы билік органдарының және басқа орман иеленушілердің қатысуы;

2) әуе кемелерін жұмылдыру тәртібі;

3) ӘК орналастыру орындары мен күзет маршруттары;

4) өрт сөндіру күштері мен құралдарын икемді пайдалану;

5) авиациялық жанар-жағармай материалдарымен, көлік және байланыс құралдарымен, картографиялық материалдармен, өрт сөндіру құралдарымен, азық-түлік тағамдарымен қамтамасыз ету;

6) басқа филиалдардан жіберілетін резервтік парашютшілер және өрт сөндіруші-десантшылар командаларын тарту және орналастыру тәртібі көзделеді

38. ӘК, өрт сөндіру құралдарын орналастыру жоспарларын және жоғары өрт қауіпі кезеңінде жүргізілетін іс-шараларды уәкілетті орган аумақтық органдармен, облыстар әкімдіктерінің орман шаруашылығын құрылымдық бөлімшелерімен келіседі.

3. Ормандарды күзету жөніндегі авиациялық және жердегі қызметтердің өзара іс-қимылы

39. Аумағында ормандарды өрттерден авиациямен күзету жүргізілетін орман иеленушілер:

1) ормандарды өртке қарсы жабдықтау жоспарларында күзетілетін аумақты өрт сөндіру аудандарына бөлуді ескереді;

2) мемлекеттік орман күзетінің және ерекше қорғалатын табиғи аумақтарды қорғау жөніндегі мемлекеттік инспекторлардың ормандарды авиациямен күзетумен өзара іс-қимылдың барлық мәселелері бойынша нұсқаулық өткізуді ұйымдастырады;

3) ұшақтан хабар қабылдап алу бекеттерін әзірлейді, ал тікұшақтар жұмыс істейтін аудандарда орман иелерінің, орманшылықтардың кеңселері жанында, өрт сөндіру-химия стансалары мен кордондар орналасқан жерлерде, өрт тұрғысынан алғанда неғұрлым қауіпті орман алаптарында тікұшақ алаңдарын (Заң талаптарына сәйкес жабдықталған) әзірлейді;

4) қорғалатын аумақта Орындаушының радиостансалары болмаса, күзетші ӘК-мен байланыс жасап тұру үшін өзінің тиісті радио құралдары болады.

40. Күзетілетін аумақта орман өрттерін авиациямен қарауылдауды және сөндіруді ұйымдастыруды диспетчерлік басқарудың бірыңғай бекеттері жүзеге асырады.

41. Филиалдың авиациямен күзету аудандарында десантшы-өрт сөндірушілер әрбір орман өртін ойдағыдай ауыздықтау үшін өздерінің күшімен жоюды жүзеге асырады.

42. Орман өртін өз күшімен ауыздықтау мүмкін болмаған жағдайда филиалдың бақылаушы-ұшқышы бұл жайында орман иеленушіге хабарлайды.

43. Филиал өртке әуе көлігімен жердегі күштер мен құралдарды жібереді, өрт сөндіру басшысының күзетші ӘК-мен радио байланысын қамтамасыз етеді, басшының талап ету бойынша жағдайды бағалау және отпен күрес жөнінде неғұрлым дұрыс шешімдер қабылдау үшін оған өрт болып жатқан жердің үстімен ұшып өту мүмкіндігін береді.

44. Авиациялық күзет аудандарында өрттерді толық сөндіру және оларды қарауылдау парашютшілер мен өрт сөндіруші-десантшылар қызметі қызметкерлерінің функцияларына жатады.

45. Жердегі күзет аудандарында филиалдар байқалған барлық өрттер жайында орман иеленушілерге хабарлайды.

Жердегі күзет аудандарында өрттерді толық сөндіруді және оларды қарауылдауды барлық жағдайда мемлекеттік орман күзеті немесе ерекше қорғалатын табиғи аумақтарды қорғау жөніндегі мемлекеттік инспекция және олардың өртке қарсы қызметі жүргізеді.

46. Орман иеленушілер - бір жағынан және Орындаушы - екінші жағынан шартта көрсетілген орманды күзету және қорғау жөніндегі жұмыстардың орындалуына бақылау жасайды.

47. Орман иеленушілер мен оларға қызмет көрсетуші филиалдар авиациямен байқалған және авиациялық күштер мен құралдардың қатысуымен және дербес Орындаушының күшімен сөндірілген қызмет көрсетілетін аумақта шыққан орман өрттерінің мөлшері мен алқабы туралы деректерді ай сайын салыстырып отырады.

Осы деректерде күрт алшақтық болған жағдайда орман иеленушілер мен Орындаушы филиалдары орман шаруашылығын басқарудың мемлекеттік органы мен Орындаушыны хабардар етеді.

48. Өрт қаупі бар маусым басталар алдында және ол аяқталғаннан кейін орман иеленушілер Орындаушының тиісті филиалының қатысуымен кеңес өткізеді. Бірінші кеңесте ормандарды авиациямен күзету және орман шаруашылығына қызмет көрсету жөніндегі алдағы жұмыстар және осы жұмыстардағы қажетті іс-қимыл мәселелері қаралады. Екінші кеңесте филиалдың аға бақылаушы-ұшқыштың есебі тыңдалады, өткен маусымның қорытындылары шығарылады және филиалдың авиациялық жұмыстарды орындауы туралы қорытынды беріледі.

49. Орман иеленушілер мекемелерінде қорытынды кеңестер өткізілгеннен кейін өткен өрт қаупі бар маусымдағы жұмыс нәтижелері туралы филиалдардың есебі орман шаруашылығын басқарудың мемлекеттік органында техникалық кеңесте қаралады.

4. Орындаушы филиалдарының жұмысын диспетчерлік басқаруды ұйымдастыру

50. Орындаушы қызмет көрсететін аумақта авиациямен толассыз қарауылдауды қамтамасыз ету, өрттер байқалған күні оларды сөндіру үшін облыстар әкімдіктерінің орман шаруашылығы құрылымдық бөлімшелері жанынан орман шаруашылығы мемлекеттік мекемелері мен ерекше қорғалатын табиғи аумақтардың өртке қарсы күрес қызметтерінің іс-қимылын үйлестіру жөніндегі диспетчерлік қызмет ұйымдастырылады.

51. Диспетчерлік қызмет күн сайын облыс аумағындағы барлық орман өрттерінің оқиғалары туралы белгіленген нысан бойынша Республикалық диспетчерлік қызметке есеп береді.

52. Республикалық диспетчерлік қызмет республика бойынша орман өрттері туралы ақпаратты күн сайын жинауды және қорытуды ұйымдастырып, оны уәкілетті органға есеп береді.

53. Республикалық диспетчерлік қызметтің жұмысына басшылықты Орындаушының басшысы немесе басшының ұшу қызметі жөніндегі орынбасары не оны алмастыратын тұлға, ал филиалдың диспетчерлік басқарудың бекеттерінің жұмысына – филиал командирі жүзеге асырады. Республикалық диспетчерлік қызметтің техникалық басшысы бас диспетчер, филиалдың диспетчерлік басқару бекетінде – диспетчер болып табылады.

54. Диспетчерлік басқару бекетінің барлық нұсқаулары орман шаруашылығы мекемелері мен ерекше қорғалатын табиғи аумақтардың өртке қарсы қызметтерінің орындауына жатады.

55. Диспетчерлік басқару бекеттерінде күн сайын мынадай ақпарат:

1) кешке жақын:

әрбір филиал бойынша келесі күнге бастапқы деректер – метеорологиялық жағдай және ауа райының болжамы;

ӘК ұшуға әзірлігі, ұшып шығу уақыты және ұшу мақсаты;

филиалдарда ұшуға әзір парашютшілер мен өрт сөндіруші-десантшылар қызметі қызметкерлерінің, сондай-ақ басқа ресурстардың бар-жоғы;

күзетілетін аумақта жанып жатқан және сөндірілген өрттердің саны мен алқабы;

өрт сөндіруде жұмыс істеп жатқан парашютшілер мен өрт сөндіруші-десантшылар қызметі, орман күзеті қызметкерлерінің, тартылған жұмысшылар саны және өрттерде өрт сөндірудің техникалық құралдарының болуы;

авиациялық құралдармен өрттерге тасып апаруға және келесі күні кері тасып әкелуге белгіленген адамдар мен өрт сөндіру техникасының, далалық жабдықтардың мөлшері;

филиалға қажет көмек;

2) күн бойына:

ӘК-нің түрі мен борт нөмірі, парашютшілер мен өрт сөндіруші-десантшылар қызметінің борттағы қызметкерлерінің саны көрсетіліп, ұшу уақыты, ұшу сапарының мақсаты, маршруты;

көрсетілген ӘК келіп қонатын орын мен уақыт және олардың жұмыс істеуінің бұдан былайғы жоспары;

себептері және көмек шаралары көрсетіліп, ұшу сапарларының кідіруі немесе жүзеге асырылмауы;

әрбір өрттің орыны, ауданы, негізгі сипаттамалары, оны жою жөнінде қолданылған шаралар көрсетіліп, оның байқалған уақыты;

жанып жатқан өрттердің сипаттамалары, оларды сөндіру жөнінде қосымша шаралар қолдану керектігі, қажет көмек көрсетіліп, осы өрттерді қарап көру деректері;

басқа филиалдардағы өрттерді сөндіру үшін парашютшілер және өрт сөндіру-десантшылар қызметінің қызметкерлерін жіберу туралы баяндаулар;

басқа филиалдардан қосымша күштер мен құралдар келгені туралы, сондай-ақ парашютшілер және өрт сөндіру-десантшылар қызметі қызметкерлерінің және кәсіпорындар, мекемелер мен ұйымдар жұмысшыларының өрттерден қайтып оралғаны туралы хабарламалар;

орындаушының немесе орман иеленушінің араласуын қажет ететін төтенше оқиғалар мен басқа да жағдаяттар туралы ақпарат жиналады.

56. Диспетчерлік басқару бекетіне және Республикалық диспетчерлік қызмет келіп түсетін ақпарат арнайы схемалар мен кестелерде қорытылады. Диспетчерлік құжаттаманың нысандары мен ақпарат беру тәртібін Орындаушы белгілейді.

57. Әлдеқандай ВС ұшу сапарының кідіруі немесе болмайтыны туралы деректер алғаннан кейін Республикалық диспетчерлік қызметтің басшысы бұған түрткі болған себептерді жою жөнінде шаралар қолданады не авиакомпания арқылы ВС шұғыл түрде ауыстыру туралы мәселені шешеді немесе көрші филиалдардың тиісті аумақты қарап көруі туралы және белгіленген көлік жұмыстарын орындауы туралы нұсқау береді.

58. Ағымдағы күннің нақты жағдайларына байланысты Республикалық диспетчерлік қызмет қосымша күштер мен құралдардың жетіспеу қатері төнген аудандарға оларды өрт қаупі жоқ немесе ол болымсыз филиалдардан дер кезінде жібереді.

59. Өрт қаупінің күшеюі шаралары бойынша орман өрттері санының көбеюіне қарай және филиалдарда бар өз күштері мен құралдары жетіспейтін жағдайда басқа филиалдардың резервтері сұралады.

5. Байланыс жүйесін ұйымдастыру

60. Ормандарды өрттерден авиациялық қорғау жөніндегі Орындаушы филиалдарының жұмысын қамтамасыз ету және олардың орман шаруашылығы мекемелері мен ерекше қорғалатын табиғи аумақтардың өртке қарсы күрес қызметімен бірлесіп жұмыс істеу үшін мынадай радио байланысы жүйесі ұйымдастырылады:

1) филиалдарға қызмет көрсететін әуе кемелері әуе қозғалысына қызмет көрсететін органдармен (бұдан әрі - ӘҚО) тұрақты түрде радио байланыста болады. Авиациялық жұмыстардың белгілі бір түрін орындау кезінде әуе кеңістігінде бақылаусыз ұшуды шығарып тасталған байланыс ӘК жауапкершілік аймағында жүрген ӘҚО қызметі каналының әсіре қысқа толқынды авиациялық диапазонының (ӘҚТ) немесе қысқа толқынды диапазонының жиілігінде жүзеге асырылады.

2) әрбір ӘК-нің филиалмен радио байланысы, бұл ретте екі бағыттағы корреспондентті шақыру қолма-қол, ал бортта филиал жиілігіне бапталған радиостансаның дербес командалық ӘҚТ болмаған жағдайда осындай шақыруға қажеттілік туындағаннан кейін 10-15 минуттан кейін кешіктірмей жүзеге асырылады;

3) олар байқалғаннан кейін келесі күні ауыздықталмаған өрттерді сөндіру басшыларымен филиалдың радио байланысы;

4) ӘК өрт ауданында болған кезеңде өрттерді сөндіруде жұмыс істеп жатқан топтармен ӘК-нің радио байланысы;

5) филиалдың қызмет көрсетілетін барлық орман иеленушілермен және өзінің механикаландырылған командаларымен радио байланысы;

б) тиісті орман иеленушінің аумағы үстінде қарауылдау ұшу сапарын орындауы кезінде филиалдардың механикаландырылған командаларымен және қызмет көрсетілетін орман иеленушілермен ӘК-нің радио байланысы.

61. Орындаушының орталық радиостансасының жабдықтары, филиалдардағы радиостансаларының мөлшері мен түрлерін таңдау, жұмыс жиіліктері мен жұмыс кестесі филиалдардың жұмысы және ормандардың өртенуі туралы ақпараттың дер кезінде берілуін қамтамасыз етуді ескере отырып айқындалады.

62. Орындаушы, оның филиалдары орман шаруашылығын басқару органдарымен бір бекетте орналасқан жағдайларда осы бекетте ормандарды жерден күзетудің де, авиациямен күзетудің де радио байланысы жөніндегі қажеттіліктерін қамтамасыз ететін біріңғай диспетчерлік бекет ұйымдастырылады.

63. Орындаушының, орман иеленушілердің және қарауылшы ӘК арасында радио байланысы мынадай тәртіппен жүзеге асырылады:

1) ұшып шығатын күні осының алдында белгіленген уақытта филиалдың радиостансасы циркулярлық байланыс сеансын өткізеді, онда ұшу уақыты нақтыланады, өздерінің аумақтарының жекелеген учаскелерін қарап шығу жөніндегі орман иеленушілердің тапсырымдары қабылданады, орман өрттерін сөндіру жөніндегі өзара іс-қимыл мәселелері шешіледі, сондай-ақ ұшу сапарларын кейінге қалдыру оқиғалары немесе циркулярлық байланыстың келесі сеансының уақыты жайында хабарланады;

2) қарауылшы ӘК ұшып шыққан сәттен бастап күзетілетін аумақтағы барлық командалық радиостансалар "қабылдауда" толассыз жұмыс істеуге, жердегі радиостансалардың ӘК радиостансасымен байланысты бақылаушы-ұшқыштың рұқсатымен ғана тоқтатуға құқығы бар;

3) бақылаушы-ұшқыш күзетілетін аумақтағы радиостансалардың бірімен жұмыс істеуі кезінде барлық қалған радиостансалар осы жиілікте радиоалмасуды тоқтатады және оны бақылаушы-ұшқыш кезекті байланыс сеансын аяқтағаннан кейін ғана қалпына келтіре алады.

4) ұшып шыққаннан кейін және биіктікке көтерілгеннен кейін бақылаушы-ұшқыш аумағының үстімен ұшып келе жатқан орман иеленушілермен байланысқа шығады;

5) ормандағы өртті немесе өсімдіктер мен жануарлар дүниесі және ерекше қорғалатын табиғи аумақтар саласындағы Қазақстан Республикасы заңдарының бұзылуын байқаған кезде бақылаушы-ұшқыш олар және оларды жою жөнінде қолданылған шаралар туралы хабар береді және өзінің бұдан былайғы іс-әрекетін орман иеленушімен келісіп алады.

б) ұшақтың басқа орман иеленушінің шекарасына таяп қалуына 5-10 минут қалғанда бақылаушы-ұшқыш оның радиостансасымен байланыс орнатады.

64. Аумағының үстімен ұшып шығу аяқталғанда орман иеленушімен байланыс оның шекарасынан ұшып өткеннен кейін ғана тоқтатылады, бұл ретте бақылаушы-ұшқыш осы радиостансамен келесі сеанстың уақытын белгілейді.

65. Бортында радиостансалар бар ұшақтар мен тікұшақтардың бақылаушы-ұшқыштары ұшып бара жатып Орындаушы филиалдарының радиостансасымен және республикалық диспетчерлік қызметпен тікелей байланыс орнатады.

66. Орман өрттерін байқау немесе оларды сөндіру жөніндегі шаралар туралы хабарлар борттардан филиал диспетчері арқылы беріледі. Өрттер туралы радиogramма алғаннан кейін филиал диспетчері оны өзінің қарауындағы байланыс құралдарының көмегімен осы бекетте орналасқан орман иеленушінің міндетіне қарай не Орындаушыға дереу береді.

67. Едәуір қашықтықта ұшып бара жатқанда және филиалмен ӘҚТ авиациялық диапазонда тікелей радио байланысы болмаған кезде хабарламалар беру әуеде байланыс орнату мүмкін болатын басқа ӘК көмегімен жүргізіледі.

68. Орман өрттері және оларды сөндіру жөніндегі шаралар туралы хабарламаларды беру үшін радиобайланыс Заңға сәйкес жүзеге асырылады.

69. Нақты жергілікті жағдайлар мен өрт ахуалына байланысты орман өрттері туралы хабарламаларды беру үшін сондай-ақ басқа министрліктер мен ведомстволардың ұйымдары мен кәсіпорындарының радио және сым байланыс құралдары пайдаланылады.

6. Қысқа мерзімді, орта мерзімді және ұзақ мерзімді ауа райы болжамдарын пайдалану

70. Орман қорын күзету және қорғау жөніндегі авиациялық жұмыстарды орындау үшін Орындаушы мемлекеттік метеорологиялық қызмет қысқа мерзімді, орта мерзімді және ұзақ мерзімді ауа райы болжамдарымен қамтамасыз етіледі.

71. Қызмет көрсетілетін аумақта ауа райының жағдайлары бойынша ормандағы өрт қаупінің сыныбын анықтауды орман иеленуші филиал орналасқан бекеттегі метеорологиялық стансаның деректері бойынша жүргізеді.

72. Бекітілген қарауылдау маршруттары бойынша ұшу сапарларын орындауды үйлестіріп отыру үшін ауа райының нақты жағдайы, өрт қаупінің сыныптары және филиал қызмет көрсететін аумақта орналасқан барлық метеостансалар бойынша түскен жауын-шашынның мөлшері туралы ақпарат пайдаланылады.

73. Ормандағы өртті сөндіру қызметтерінің жұмысын диспетчерлік басқару ұйымдастырылған филиалда ауа райының жағдайлары бойынша ормандағы өрт қаупінің сыныбын есептеуді филиалдардың диспетчерлік басқару бекеттері жүргізеді.

7. Орындаушының орман қорын авиациямен қарауылдауға әзірленуі

74. Орман қорын күзету және қорғау жөніндегі авиациялық жұмыстарды орындауға уәкілетті органмен шартқа қол қойғаннан кейін Орындаушы мынадай әзірлік жұмыстарын жүргізеді:

1) орман қорын күзету және қорғау жөніндегі авиациялық жұмыстарға орман иеленушілермен шарттар жасасу;

2) орман қорын күзету және қорғау жөніндегі авиациялық жұмыстарды орындау бойынша ұшу сапарларын орындауға авиакәсіпорындармен шарттар жасасу;

3) орман қорын күзету және қорғау жөніндегі авиациялық жұмыстарға метеорологиялық қызмет көрсетуге шарттар жасасу;

4) филиал қызметкерлерінің жетіспейтін мөлшерін жинау және даярлау;

5) бақылаушы-ұшқыштар мен парашютшілер мен өрт сөндіруші-десантшылар қызметі қызметкерлерінің біліктілігін қуаттау, өрт сөндіру құралдарын пайдалану, орман өрттерін сөндіру тактикасы мен техникасы жөнінде жаттығу сабақтарын өткізу, қауіпсіздік техникасы бойынша есептеме тапсыру;

6) ұшқыштар құрамы мен парашютшілер мен өрт сөндіруші-десантшылар қызметі қызметкерлерін медициналық куәландыру және олардың жаттығып ұшуы, әуе кемесінен секіруі және сырғып түсуі;

7) өрт сөндіру құралдарын, көлік пен байланысты, парашют-десант мүлігі мен далалық жабдықтарды жұмысқа дайындау, олардың жетіспейтін мөлшерін сатып алу;

8) картографиялық материал әзірлеу;

9) авиациялық өрт сөндіру стансалары мен қосымша жанар май құю бекеттерін ұйымдастыру, жарылғыш материалдар қоймаларын әзірлеу, жару жұмыстарын жүргізуге рұқсат беретін құжаттаманы алу, жанар-жағар май және жарылғыш материалдарды сақтау орындарына тасып алу;

10) филиалдарда және авиациямен өрт сөндіру стансаларында жаңа өндірістік мақсаттағы үй-жайлар мен құрылыстар, қызмет үйлерін, жатақханалар салу және барларын жөндеу, сондай-ақ тікұшақтар үшін тікұшақ айлағын салу;

11) жергілікті жерлерде атқарушы билік органдарының шешімдерін әзірлеуге және орман шаруашылығын басқару органдары өткізетін орман иеленушілермен кеңестерге қатысу;

12) өртке қарсы алдын алу шаралары.

75. Бақылаушы-ұшқыштардың куәліктерін ұзартуды Орындаушы жүзеге асырады.

76. Орман қорын сақтау және қорғау жөніндегі авиациялық жұмыстарда қолданылатын карталар өздерінің мақсатына қарай:

1) орман өрттерінің орналасқан жерін дәлме-дәл анықтау және олармен күрес жөнінде шаралар әзірлеу үшін пайдаланылатын қарауылдық карталар;

2) ұшақ басқаруға арналған ұшу карталары;

3) орман өрттерінің схемаларын салуға, өрт сөндіру, сондай-ақ оларды өндірістік тапсырмаларды орындау кезінде парашютшілер мен өрт сөндіруші-десантшылардың пайдалануы жөніндегі жұмыстарды жоспарлауға арналған орман өрттері карталары;

4) өндірістік тапсырмаларды орындау кезінде парашютшілер мен өрт сөндіруші-десантшылардың жалпы бағдар ұстануына арналған облыстардың әкімшілік карталары;

5) Орындаушы филиалдарының диспетчерлік басқару бекеттеріне штаб карталары болып бөлінеді.

77. Жыл сайын өрт қаупі бар маусым аяқталғаннан кейін филиалдардың барлық қарауылдық және ұшу карталары тексеріліп, кейіннен келесі өрт қаупі бар маусымда пайдалануға олардың жарамдылығы және жаңа карталар жасау жөніндегі филиалдардың қажеттілігі анықталуға жатады.

78. Қызмет көрсетілетін ауданға ұшу және қарауылдау карталарын бақылаушы-ұшқыштар әзірлеп, филиалдар орындайды. Филиалдағы ұшу және қарауылдау карталары жинақтарының мөлшері жоғары өрт қаупі жағдайында ұшу сапарларын қамтамасыз етуді ескере отырып айқындалады.

79. Қарауылдау карталары ретінде масштабы 1:1000000 немесе 1:3000000 топографиялық карталар пайдаланылады. Картаның масштабы қызмет көрсетілетін ормандардағы орамдардың мөлшеріне және бағдар ұстану желісінің дамуына байланысты таңдап алынады.

80. Қарауылдау картасына шартты белгілермен:

1) филиал қызмет көрсететін аумақтың шекарасы;

2) орман иеліктері мен орманшылықтардың шекарасы, олардың атаулары;

3) орман иеленушілер мен орманшылықтардың кеңселері, өрт сөндіру аудандары;

4) орамдардың шекарасы мен нөмірлері;

5) орман күзеті қызметкерлерінің тұрғылықты жерлері;

6) хат-хабарлар қабылдау бекеттері;

7) өрт бақылау мұнаралары, мачталар;

8) өрт сөндіру-химия стансалары мен авиациямен өрт сөндіру стансалары, қоғамдық өрт сөндіру бірлестіктерінің шоғырланған бекеттері;

9) орман иеленушілердің радиостансалары, аэродромдар, тікұшақтарға арналған қону алаңдары және қосымша жанар май құю бекеттері;

10) электр желілері, табиғи және жасанды тосқауылдар мен жергілікті жерде бар басқа да бағдарлар енгізіледі;

11) қарауыл картасына сондай-ақ экспедициялардың, іздестіру партиялары мен отрядтарының орналасқан жерлері, олардың жүру маршруттары енгізіледі;

12) картаға аумақтың жекелеген учаскелерінің өрт қаупінің деңгейін сипаттайтын қосымша деректер енгізіледі.

81. Маневр жасау жоспары бойынша көрші филиалдарға көмек көрсететін филиалдарда осы филиалдардың аумағын қамтыған ұшу карталарының толық жинақтары болады.

82. Қарауыл карталары орман орналастыру жұмыстарының, аэрофототүсірімнің, орман патологиясын қадағалаудың, ормандарды өртке қарсы жабдықтаудың материалдары бойынша және өткен жылғы басқа да өзгерістерді ескере отырып жыл сайын нақтыланып отырады.

83. Орман қорын авиациямен күзету және қорғау жөніндегі ұшу сапарларын жүзеге асыру барысында қарауыл картасы жергілікті жерге қатысты айқындалған қосымша бағдарлық егжей-тегжейлі мәселелермен нақтыланады.

84. Ұшу картасы ретінде масштабы 1:500 000 (М 1:100 000 қарауыл картасы жағдайында) немесе 1:1 000 000 (М 1:300 000 қарауыл картасы жағдайында) топографиялық карталары пайдаланылады.

85. Ұшу картасын әзірлеу оған шартты белгілермен қарауыл маршруттарын, филиал қызмет көрсететін аумақтың шекарасын, орман иеліктерінің шекарасын және қарауыл картасы планшеттерінің нөмірлерін көрсетіп (қоңыр түспен) олардың рамкаларын, сондай-ақ орман иеленушілер кеңселерінің орналасу бекеттерін және авиациялық жанар-жағар майды қосымша құю бекеттерін енгізумен тұжырымдалады. Филиал қызмет көрсететін орман иеленушілерінің саны көп бола қоймайтын аудандарда ұшу картасына сондай-ақ орманшылықтардың шекарасы мен олардың кеңселерінің орналасқан жері енгізіледі.

86. Ұшу карталары аумаққа көрші филиалдардың орналасқан жерлеріне ұшу сапарларының орындалуын есепке ала отырып әзірленеді.

87. Ұшу және қарауыл карталарына арнайы белгілер тушпен немесе фломастермен мұқият қойылады.

88. Орман өрттері карталары ретінде масштабы 1:100 000 арнайы топографиялық карталар пайдаланылады.

89. Штаб карталарын Орындаушы және диспетчерлік басқару бекеттері ұйымдастырылған филиалдар дайындайды және пайдаланады. Филиалдардағы штаб карталарын жүргізудің қарай филиалдың бақылаушы-ұшқыштары айқандайды.

90. Штабтық ретінде масштабы 1:1000000 кем болмайтын карталар пайдаланылады, онда:

1) орман иеленушілерінің шекаралары және олардың филиалдар қызмет көрсететін кеңселері;

2) ӘК типтері мен саны, сондай-ақ парашютшілер мен өрт сөндіруші-десантшылар қызмет қызметкерлерінің саны көрсетілетін филиалдың орналасқан орны;

3) орман қарауылдау маршруттары;

4) әуежайлар және ӘК-ға арналған қону алаңдары;

5) механикаландырылған командалардың орналасқан жері және қосымша жанармай құю бекеттері;

6) орман иеленушілердің өрт-химия стансалары;

7) картаға ӘК-нің нақты орналасуы және парашютшілер мен өрт сөндіруші-десантшылар қызметі қызметкерлерінің саны суреттелген белгілер қойылады, белгілер жағдайдың өзгеруіне қарай ауыстырылады.

8) өрт білінген кезде олардың пайда болған орны қызыл түсті жалаумен өрттің пайда болған күні және оның нөмірі көрсетіле отырып белгіленеді.

9) сөндірілген өрттер көк түсті жалаумен белгіленеді.

91. Филиал қызмет көрсететін орман иеленушілердің қатысуымен алдағы өрт қаупі бар маусымға дайындық мәселелері бойынша кеңес өткізу кезінде мынадай негізгі мәселелер қарастырылады:

1) өрттер туралы ақпарат алуды ұйымдастыру және алу тәртібі;

2) өртке қарсы күрес бойынша авиациялық және жердегі күштер мен құралдардың өзара іс-қимылы, орман күзетудің тұрақты жұмысшыларының арасынан команда ұйымдастыру, өртке қарсы күрес үшін қосымша резерваттарды тарту тәртібі;

3) орман өртін сөндіруге парашютшілер мен өрт сөндіруші десантшылардың көмек көрсетуін ұйымдастыру, оларды қарауылдау, жеке құрамның филиалға қайтуы;

- 4) хабарламаларды қабылдау бекетіне айыру белгілерін құру ережесі;
- 5) вымпелдерді қабылдау тәртібі;
- 6) авиациялық күштер мен құралдар арқылы орман өрттерін жоюды және сөндіруді қуаттау тәртібі;
- 7) тікұшақтар алаңдарын салу және оларды пайдалану және авиациялық жанар-жағар май материалдарын (авиаЖЖМ) сақтау ережесі;
- 8) өткен өрт қаупі бар маусымда ормандарды авиациямен күзету жұмысының да, жерден күзету жұмысының да кемшіліктері, оларды жою жолдары анықталып, қызметтердің өзара іс-қимыл жасау мәселелері шешіледі.

92. Филиалдар өрт қаупі бар маусым басталғанға дейін мынадай іс-шараларды жүргізеді:

- 1) орман өрттерін сөндіру үшін орман иеленушілері бөлетін жұмыс командаларын дайындауды қамтамасыз етеді;
- 2) орман иеленушілерімен бірлесе отырып радиостансалар орнату орындарын айқындайды және хабарламалар қабылдау бекеттерін ұйымдастырады, оларға берілген шақыру және айыру белгілері, сондай-ақ хабарламаларды қабылдауға жауапты адамдардың лауазымы мен аты-жөні көрсетілген осы бекеттердің тізімін алады;
- 3) орман иеленушілерімен бірге орман орналастыру материалдары бойынша өрт сөндіру аудандарында аумақтарды бөлуді жүргізеді, карауылдау карталарын нақтылайды;
- 4) өткен кезеңдегі орман өрттерінің пайда болу себептерін және олардың таралуына әсер ететін жағдайларды талдайды;
- 5) экспедиция жұмысының аудандары және олардың маршруттары туралы мәліметтер алады;
- 6) орман иеленушілермен бірге өрт командаларының қай жерде және қандай құрамда ұйымдастырылуы керектігін анықтайды;
- 7) орман иеленушілермен бірге тікұшақтар алаңдарын салу және қосымша жанармай құю бекеттерін ұйымдастыру мерзімдерін анықтайды;
- 8) Орындаушы бекіткен ормандарда өртке қарсы алдын алу жоспарына сәйкес дайындық жұмыстары кезеңінде өрттің алдын алу шараларын жүргізеді.

93. Өрт қаупі бар маусым басталмас бұрын филиалдарда филиалдағы қолда бар орман өрттеріне қарсы күрестің барлық техникалық құралдарын пайдалануы бойынша парашют және өрт сөндіру командалары қызметкерлерінің практикалық жаттығулары (оқытулары) және орман иеленушілер мен аудан аумағында орналасқан басқа да кәсіпорындардың орман өрті бөлімшелері қатыса алатын байланысты пысықтау жүргізіледі.

Жаттығулар жеке құрамның дайындық деңгейін, сондай-ақ өртке қарсы жабдықтар мен байланыс құралдарының техникалық жағдайын және жұмысқа дайындығын анықтау мақсатында жүзеге асырылады.

8. Ормандарды авиациямен қарауылдау

94. Орман қорын күзету және қорғау жөніндегі авиациялық жұмыстар орман өрттерін дер кезінде байқау, өсімдіктер мен жануарлар дүниесі және ерекше қорғалатын табиғи аумақтар саласындағы Қазақстан Республикасының заңнамалардың бұзылуын анықтау және оған жол бермеу мақсатында қызмет көрсетілетін орман аумағын әуеден жүйелі түрде бақылау болып табылады.

95. Орман қорын күзету және қорғау жөніндегі авиациялық жұмыстар маршруттар бойынша жүргізіледі.

96. Өрт қаупі бар маусымда филиалға әуе кемесінің әрбір түрі бойынша уақыт лимиті белгіленеді. Лимитті пайдалану және ұшу сапарларын жалғастыру кезінде Орындаушы қосымша лимит бөледі.

97. Маршруттың бірінші аралап ұшуы әдеттегідей әуе кемесінің бортында орман иеленуші өкілінің болуымен ормандардың өртенуі басталғанға дейін жүргізіледі. Бұл ретте орман қорын күзету және қорғау жөніндегі авиациялық жұмыстар жүргізуге орман иеленуші мен филиалдың дайындығы тексеріледі және тұрақты авиациялық күзетті бастау қажеттігі нақтыланады.

98. Филиалға тұңғыш рет жіберілген бақылаушы-ұшқыштарды қатарға ұшқыштар құрамының ішіндегі аға лауазымды тұлға қосады. Орындаушының басшысы жаңадан тағайындалған бақылаушы-ұшқышты қатарға қосуды неғұрлым тәжірибелі бақылаушы-ұшқыштардың біріне сеніп тапсырады. 1-сынып бақылаушы-ұшқыштары жұмысқа қатарға енгізілмей-ақ жіберіледі.

99. Қатарға енгізу ұшақты өзі басқару, өртті байқау және барлық белгіленген өндірістік құжаттаманы жүргізу элементтерін пысықтай отырып, филиалға бекітілген аумақ бойынша танысу ұшу сапарларын орындау жолымен жүргізіледі. Бақылаушы-ұшқыш курстарының түлектеріне дербес жұмыс істеуге рұқсат беру олар қатарға қосылу Орындаушы бекіткен бағдарламасын өткеннен кейін жүргізіледі.

100. Ауа райына байланысты ормандағы өрт қаупі жергілікті шәкіл бойынша анықталады. Өрт қаупі бес сынып бойынша сипатталады.

101. Өрт қаупінің 1-сыныбы кезінде авиациямен қарауылдау жүргізілмейді, бірақ жанып жатқан өрттің жағдайын бақылау және өрт сөндіруші командаларға көмек көрсету үшін қысқа мерзімді ұшу сапарлары тағайындалады. Ауа райының жағдайларына байланысты орманда өрт қаупінің орын алуымен және олардың күшеюіне қарай авиациямен қарауылдау қарқыны арта түседі.

102. Болымсыз өрт қаупі (өрт қаупінің 2-сыныбы) кезінде өртену басталғанға дейін қарауылдау 1-2 күннен кейін жүргізіледі.

103. Орташа өрт қаупі бар кезеңнің (өрт қаупінің 3-сыныбы) басталуы немесе күніге болымсыз өрт қаупі бар өрттердің болуы күн сайын бір мәрте қарауылдау үшін негіздеме болып табылады.

104. Жоғары өрт қаупі бар кезеңнің (өрт қаупінің 4-сыныбы) басталуы немесе күніге орташа өрт қаупі бар өрттердің болуы екі мәрте қарауылдау үшін негіздеме болып табылады.

105. Төтенше өрт қаупі бар кезеңнің (өрт қаупінің 5-сыныбы) басталуы немесе күніге жоғары өрт қаупі бар өрттердің болуы үш мәрте қарауылдау үшін негіздеме болып табылады.

106. Бұрын байқалған, бірақ әлі сөндірілмеген өрттерді көру үшін және оларды сөндіру жөнінде қосымша шаралар қабылдау үшін ұшу сапарлары қажеттігіне қарай өрт қаупінің сыныбына қарамастан оларды толықтай жойғанша жүргізіледі.

107. Қарауылдау мөлшерінің саны желдің жылдамдығының секундына 8 метрден асқан кезде, сондай-ақ демалыс және мереке күндері халықтың орманға көптеп келуі кезінде ұлғаяды.

108. Қарауылдау мөлшерінің саны бүкіл қызмет көрсетілетін аумақта да, оның бөліктерінде де ауа райының өзгеруіне және жауын-шашынның болуына қарай төмендейді.

109. Авиациямен қарауылдауға ұшу орман иеленушілермен келісілетін Орындаушы бекітетін кесте бойынша жүргізіледі.

110. Орман өрттері болып жатқан жерлерге жұмысшылар мен өрт сөндіру құралдарды жеткізуге байланысты ұшу сапарлары ормандардың жануы қарқын алған кездері күндізгі мезгілде жүзеге асырылады.

111. Қарауылдау мөлшерінің санын диспетчерлік басқару бекеттері белгілейді және оны филиалдарға хабарлайды. Нақты орман өрті жағдайына қарай филиалдың бақылаушы-ұшқышы диспетчерлік басқару бекеттерімен келісім бойынша ұшу уақытын және қарауылдау мөлшерінің санын өзгертеді.

Егер филиалдардың жұмысын диспетчерлік басқару енгізілмеген болса, ұшу сапарлары және қарауылдау мөлшерінің саны туралы шешімді Орындаушы қабылдайды.

112. Орманды авиациямен қорғауды үздіксіз жүргізуді қамтамасыз ету мақсатында филиалдың бақылаушы-ұшқышы жалға алынған ӘК-нің ресурстары туралы ақпаратқа ие болады, регламенттік жұмыстар кезеңінде ӘК-және экипаж мүшелерін ауыстыруды жүзеге асырады. ӘК тұрып қалған жағдайда филиалдың бақылаушы-ұшқышы оны ауыстыру жөнінде шаралар қабылдап және бұл туралы республикалық диспетчерлік қызметке баяндайды.

113. Қарауылдауға ұшуға дейін бақылаушы-ұшқыш ӘЛ командиріне (бұдан әрі - ӘКК) орман өртінің жанып жатқан жерін хабарлап, оларды тексеру, адамдар мен жүктерді жеткізу тәртібін келіседі.

114. Қарауылға ұшу сапарында бақылаушы-ұшқыштың штурмандық есеп үшін керек-жарақтары, тиісті карталары, өндірістік құжаттама карталары, лақтыру үшін дайындалған вымпелдері болады.

115. Өрт сөндіруші-парашютшілермен немесе өрт сөндіруші-десантшылармен ұшу сапары кезінде бақылаушы-ұшқыш ӘК-ге отырар алдында оларда ақаусыз орман өрттерін сөндіру жабдықтарының, байланыс құралдарының, аспа жабдықтарының, қорғаушы құралдардың, жеке санитарлық пакеттердің, сондай-ақ тамақтану қорларының, ақша қаражатының және осы аудандағы жұмыс жағдайында өндірістік тапсырмаларды орындау үшін қажетті арнайы киімдердің болуын тексереді.

116. Авиациямен қарауылдау бағыты бойынша ұшу сапарлары және өрт болған жерлерге ұшып келу болымсыз немесе орта биіктікте ӘК-нің осы типінде көліктік ұшу үшін белгіленген крейсерлік жылдамдықта жүргізіледі.

117. Қарауылдап ұшу сапары Заң талаптарына сәйкес орындалады.

118. Ұшу сапары кезінде бақылаушы-ұшқыш белгіленген бағыт бойынша ұшақты жүргізуді жүзеге асырады, қызмет көрсетілетін аумақтарда түтіннің пайда болуына, орманның сақталуының санитарлық жағдайына тұрақты бақылау жасайды.

119. Түтінді байқағаннан кейін бақылаушы-ұшқыш түтін шыққан жерге қарай ұшу үшін бағытты өзгерту туралы ұшқышқа тапсырма береді және бұрылу уақыты мен орнын, сондай-ақ жаңа курсты борт журналға жазады. Түтін пайда болған орын байқалған сәттен бастап және олармен жұмыс аяқталғанға дейін (вымпелдерді лақтыру) борт журналда ұшу сапарының басты элементтерінің өзгеру орны мен уақыты (курсы, биіктігі, жылдамдығы), сондай-ақ өрт және істелген жұмыстар туралы мәліметтер (кесте жасау, парашютшілерді түсіру, радио арқылы мәлімет беру) жазылады.

120. Өртке нақты пеленгілер екі бағдардан, онда пеленгілер олардан 45^0 төмен немесе 135^0 аспайтын бұрышта қиылыспайтын есеппен алынады. Есептің дәлдігі үшін алынғандардың біреуіне кері немесе қосымша бағдар үшін үшінші пеленг алу ұсынылады.

121. Бақылаушы-ұшқыш өрт болған орынды анықтау дұрыстығына көз жеткізгеннен кейін ғана бағыт бойынша ұшу сапарын одан әрі жүргізеді.

122. Экипаж өрт болған орынды нақтылау үшін жанар-жағармайдың немесе ұшудың санитарлық нормаларының жеткіліксіздігінен кешіге алмайтын

жағдайларда бақылаушы-ұшқыш өрт болған жерге екінші рет ұшып келіп, оның орнын нақтылайды.

123. Әуеден өрт түрлерін анықтауға мынадай белгілер қызмет етеді:

1) төменгі өрт – ағаштардың астында немесе ашық жерде от жанып жатады, өрт алабының нысаны созыңқы, шекарасы ирелеңкі болып келеді, ағаштар астындағы от әдетте ойдым-ойдым болып көрінеді, түтін түсі ақшыл:

2) жоғарғы өрт – өрт алабы тым созыңқы, ағаштардың жанып жатқан діндері көрінеді, от 600 метрден биіктіктен жақсы көрінеді, түтін түсі қою;

3) шымтезек немесе жерасты өрті – таяуда пайда болған өрттің шекарасы нашар байқалады, түтін өрттің бүкіл алабында жоғары көтеріледі, от көрінбейді; ескі өрт орнында жанып кеткен алқап шекарасы жақсы байқалады, түтін өрттің шет аймақтары бойынша шоғырланған, құлап қалған ағаштар көп, от көрінбейді.

124. Өрт болған жерді және оның түрін белгілей отырып бақылаушы-ұшқыш айналып ұшып шығады және жай қарындашпен бағдар бойынша қарауылдау картасына өрттің шекарасын белгілейді. Егер өрт алаңы картаның масштабында 0,5 шаршы сантиметрден кем болса, онда оның орнын нүктемен белгілейді.

125. Өрт болған алаңдар палеткамен анықталады. Картада орындары нүкте арқылы көрсетілген өрт алаңдары көзбен шамалау арқылы анықталады. Алаңдарды анықтауда жіберілетін қателіктер 30 % аспайды.

126. Өрт алаңы және оның түрі анықталғаннан кейін орамдық желілер, елді мекендер, өзендер, көлдер, жолдар, соқпақтар және басқа да бағдарлар көрсетіліп өрт орнынан хабарламалар немесе оның схемасы жасалады.

127. Схема түсті қарындаштармен (фломастер) жасалады, бұл ретте көгілдір түспен - өзен, көл, батпақтар, қоңырмен - жолдар, жасылмен - орамды желілер, қарамен желдің бағыты (арнайы сызықпен) және елді мекендердің (бағдарлар) атауы көрсетіледі.

Схемада қызыл түспен өрттің шекарасы көрсетіледі немесе оны дөңгелектеп белгілейді (егер өрттің мөлшері айтарлықтай болмаса). Оттың таралу бағыты қызыл сызықпен көрсетіледі.

Схемада картада жоқ қосымша бағдарлар, сондай-ақ жалынды тоқтату үшін қолдануға болатын табиғи тосқауылдар көрсетіледі және өртті сөндіру тактикасы бойынша ұсыным беріледі.

128. Өрт схемасын жасағаннан кейін Заң талаптарына сәйкес ұшу биіктігі өртті нақтылап қарау үшін төмендетіледі, бұл орайда бақылаушы-ұшқыш:

1) өртеніп жатқан орманға сипаттама жасайды (құрамы, толымдығы, жас тобы – төл, орта жастағы, пісіп-жетілген), егер өрт орман көмкермеген алаңда болса, онда оның санаты көрсетіледі;

2) өртте жұмысшылардың бары немесе жоқтығы көрсетіледі;

3) өрттің қарқындылығы анықталады, схемаға енгізілетін қосымша деректер анықталады.

129. Төменгі өрттердің қарқындылығын анықтауға мынадай белгілер қызмет етеді:

1) өрттің қарқындылығы күшті болған жағдайда жалын 200 метр жоғарыдан және өрттің барлық шебі бойынша көрінеді;

2) өрттің орташа қарқындылығы кезінде жалын 200 метрден жоғары биіктікте өрт шебінің жекелеген учаскелерінде ғана көрінеді;

3) болымсыз қарқындылық кезінде от 200 метр биіктіктен байқалмайды.

130. Өртті қарау кезінде бақылаушы-ұшқыш норматив бойынша техникалық құралдар мен жұмыс күштерінің қажеттілігін, сондай-ақ сол жағдайдағы өртті сөндіру тактикасы мен техникасын анықтайды. Бұл орайда күштер мен құралдар келіп жеткенше өрттің таралу ықтималдығын ескеру керек.

131. Бақылаушы-ұшқыш қарауылдауды орындау кезінде ӘК бортынан радио арқылы өрт және оны сөндіру жөніндегі қабылданған шаралар туралы шұғыл түрде филиалға бұл хабарламаларды диспетчерлік басқару бекетіне беру үшін хабарлайды. Әрбір өртке бөлек хабарлама жасалады.

132. Өрт байқалған аумақта орман иеленушімен радио байланысының болуы кезінде бақылаушы-ұшқыш оған сондай-ақ өрт туралы хабарды ашық мәтінмен береді. Бұл жағдайда хабарлама жасалмайды.

133. Егер орман иеленушімен радио байланысы болмаса, бақылаушы-ұшқыш жасалған хабарламаны өртке жақындауға аса қолайлы жердегі хабарламаны қабылдаудың ең жақын орналасқан бекетіне лақтырады.

Егер ұшу сапарының одан кейінгі бағыты орман иеленушінің немесе орманшылық кеңсесінің маңынан өтетін болса, оларға өрт шыққан орын, оның сипаттамасы мен оны сөндіру жөніндегі шараларды көрсетіп, хабарламаның көшірмесін тастайды.

134. Өсімдіктер мен жануарлар дүниесі және ерекше қорғалатын табиғи аумақтар саласындағы Қазақстан Республикасының заңдарын бұзу байқалған кезде бақылаушы-ұшқыш оларды тоқтату шараларын қолданады:

1) егер тәртіп бұзушылық орман өртінің пайда болуына тікелей әсер етпейтін болса, ол туралы ұшу сапары ақталғаннан кейін тиісті орман иеленушіге хабарлайды;

2) егер анықталған тәртіп бұзушылық салдарынан орман өрті шықса, тәртіп бұзушылықты тоқтату туралы хабар беру үшін дыбыс тарату стансаларын пайдаланады;

3) құқық бұзушылықты тоқтату және тиісті хаттама ресімдеу үшін жерге парашютшілер мен өрт сөндіруші-десантшылар қызметі қызметкерін түсіру керек;

4) тікұшақпен қарауылдау кезінде және қону мүмкін болған жағдайда тәртіп бұзушылықты тоқтату және тәртіп бұзушыларды жауапкершілікке тарту шараларын жеке қабылданады.

135. Өсімдіктер мен жануарлар дүниесі және ерекше қорғалатын табиғи аумақтар саласындағы Қазақстан Республикасының заңдарын бұзу туралы барлық тәртіп бұзушылықтар жайында бақылаушы-ұшқыш орман иеленушіге хабарлайды.

136. Өсімдіктер мен жануарлар дүниесі және ерекше қорғалатын табиғи аумақтар саласындағы Қазақстан Республикасының заңдарын бұзушылық саны көптеп байқалатын кезеңдерде олардың алдын алу және олармен күрес жөніндегі арнайы ұшу сапарлары жүргізіледі. Мұндай ұшу сапарларына орман иеленушілер, жергілікті атқарушы органдар және құқық қорғау органдарының өкілдері қатысады.

9. Орман өрттерін сөндіруді ұйымдастыру

137. Өрт сөндіруші парашют және десант қызметтерінің негізгі міндеті орман өрттерін сөндіру алыс орналасқан аудандарда өрт байқалғаннан кейін өрт айтарлықтай алаңға таралып үлгермеген кезде шамалы уақыт ішінде сөндіру болып табылады.

138. Жердегі күштер келіп жеткенше парашютшілер мен өрт сөндіруші-десантшылар командалары жоя алмайтын немесе таралуын тоқтата алмайтын едәуір алаңды қамтыған өрттерді сөндіру үшін оларды жерге түсірудің қажеті жоқ.

139. Ірі орман өртіне қарсы күрес үшін өрт сөндіруші парашютшілер мен десантшыларды пайдалануға Орындаушы басшылығының рұқсатымен және әрбір жекелеген жағдайда мынадай мақсаттарда:

1) жердегі күзет қызметкерлері жетпеген жағдайда мұндай өрттерді сөндіруге тартылған жұмысшылар бригадаларына басшылық жасау үшін немесе арнайы дайындықты қажет ететін жұмыстарды жүргізу үшін (жарылғыш материалдардың көмегімен қоршау жолақтарын төсеу) жол беріледі, бұл ретте жаңадан пайда болатын кішірек от орындарын сөндіру үшін филиалда күштердің жеткілікті мөлшері қалады;

2) жердегі сөндіруші күштер келгенге дейін объектілер немесе құнды екіпелерге қауіп төндіретін өрт бөлігінің таралуын бөгеу үшін;

3) механикаландырылған командалардың техникалық құралдарымен өрттерді сөндіру кезінде жол беріледі.

140. Шарт бойынша қызмет көрсетілмейтін ормандарда өрттерді сөндіру үшін, егер мұндай өрттер шарт бойынша қызмет көрсетілетін орманға көшуі

немесе олар елді мекендер немесе көлік жолдарынан айтарлықтай алыстаған, мұндай шаралар қызмет көрсетілетін аумақтардағы өртті сөндіру шығындарына қабылданбаған жағдайларда өрт сөндіруші парашютшілер мен десантшылар түсіріледі.

141. Өрт қаупі бар кезеңнің барлық күнінде (сенбі және жексенбі күндерін қоса алғанда) парашютшілер мен өрт сөндіруші-десантшылар қызметтерінің қызметкерлері орман өрттерімен күрес жөніндегі тапсырманы орындау үшін шұғыл түрде ұшып шығуға дайын жағдайда болады.

142. Орманды авиациямен күзету бойынша ұшу сапары күндерінде ұшуға тағайындалмаған өрт сөндіруші парашютшілер мен десантшылар ұшу сапары аяқталғанға дейін филиалда кезекшілікте болуға міндетті. Бұл ретте олар тек осы филиалдың аумағына ғана, сол сияқты басқа филиал аумағына да ұшуға дайын болады.

Өрт сөндіруші парашютшілер мен десантшылар командаларының жоғарыда көрсетілген жағдайлардың кез келгеніне ұшу дайындығы

15 минуттан көп уақыт алмайды.

143. Өрт сөндіру үшін парашютшілер мен өрт сөндіруші-десантшылар қызметі қызметкерлерін түсіру бақылаушы-ұшқыштың жазбаша тапсырмасы бойынша жүргізіледі, ол өрт сөндіруші парашютшілер мен десантшыларды түсірудің орындылығы және қажеттілігі туралы жеке дара шешім қабылдайды, түсірілетін топтың санын анықтайды, өрт сөндіру басшысын тағайындайды.

144. Парашютшілер немесе өрт сөндіруші десантшылар әуе кемесі жақсырақ бағдар ұстанып, қону алаңынан өртке барар жол белгілеу үшін өртке жақындап келген биіктіктен өртті және оған жапсарлас аумақты қарап көреді.

Өрт сөндіру басшысы өртке қарсы күрестің негізгі тактикалық схемасын белгілейді. Осы уақытта бақылаушы-ұшқыш өрттің сұлбасын жасайды. Сұлбаларды орман өртінің картасында немесе хабарлама бланкісінде бақылаушы-ұшқыш жасайды.

145. Ұшу биіктігі төмендегеннен кейін және өрт орнын егжей-тегжейлі қарағаннан кейін бақылаушы-ұшқыш жерге түсірілген топтың басшысымен бірге орман өртін сөндіруді ұйымдастыру тәртібін анықтайды.

146. Тікұшаққа отырғызу және одан түсіру, әсіресе тікұшақ бір жерде тұрған уақытта жылдам әрі ұйымдастырылған түрде жүргізілуі тиіс. Десант операцияларының нақты болуы үшін өрт сөндіруші әрбір десантқа олардың тікұшақта алатын орнына байланысты оған міндеттемелер ауқымы бекітіледі. Сондай-ақ тікұшақта өртке қарсы жабдықтарды тиеу, түсіру тәртібі және олардың орны белгіленеді.

147. Жерде ауыр тікұшаққа тиеу кезінде және 1,5 метр биіктікке дейін ауада бір орында тұру кезінде ұшуға тағайындалған өрт сөндіруші десанттардың

жартысы (жұмыс нөмірінің тәртібі бойынша алғашқылары) тікұшаққа кіреді, ал қалғандары жүктерді беріп тұрады. Алдымен кіре беріс есіктен алыс тұратын жүктер беріледі. Жүктерді тиеу аяқталғаннан кейін барлық өрт сөндіруші десанттар өздерінің орындарына жайғасады. Жүктерді түсіру керісінше тәртіппен жүргізіледі.

148. Түсіру құралының көмегімен жүктерді түсіргенде алдымен кіре беріс есік алдында отырған өрт сөндіруші десант, оның артынан оң борттағы қарсы отырған десант түсіріледі. Осыдан кейін қалған десанттар орналасу тәртібіне байланысты алдымен есікке жақын жатқан және одан әрі орналастырылған жүктерді түсіреді. Бұрын түсірілген десанттар жүктерді жерде қабылдайды. Тікұшақтың есігі ашық кезде қызметкерлер құралдардың көмегімен тікұшақтан құлап кетпеу үшін сенімді түрде сақтандырылады. Жүктер түсірілгеннен кейін қалған өрт сөндіруші десанттар түсіріледі.

149. Бір жерде асылып тұрған тікұшаққа тиеу кері тәртіпте жүргізіледі.

150. Тиеу-түсіру жұмыстарының қажетті жылдамдығы мен нақтылығын қамтамасыз ету үшін өрт қаупі жоқ күндері арнайы жаттығулар жүргізіледі.

151. 1,5 метрден астам биіктікте бір жерде асылып тұрған тікұшаққа отыруға және одан түсуге арнайы дайындықтан өткен қызметкерлерге ғана рұқсат етіледі.

152. Болымсыз өрттерді сөндіру кезінде бақылаушы-ұшқыш өрт сөндіруші десантшылар өртті сөндіріп болғанша, одан кейін оларды өрт болған жерден алып кетуге қосымша ұшу сапарын жасамау үшін өрт ауданындағы алаңда тікұшақты кідірте тұрады.

153. Алыс орналасқан аудандарда өртті сөндіру үшін түсірілген парашютшілер және өрт сөндіру-десантшылар қызметі жұмысшыларының командалары (топтары) қарауылдау ӘК-мен, сондай-ақ өрт сөндіруге қатысушы жұмысшылар арасында байланыс болу үшін радиостансалармен қамтамасыз етіледі.

Елді мекендерге жақын өртті сөндіру кезінде түсірілген топтарды радиостансалармен қамтамасыз ету бақылаушы-ұшқыштың қарауына байланысты жүргізіледі.

154. Егер өрт ол байқалғаннан кейін екінші күні сөндірілмесе, оны сөндіруде жұмыс істеуші командаға (топқа) филиалмен байланыс ұстап тұру үшін радиостанса беріледі.

155. Топтар түсірілген орнынан ұшар алдында бақылаушы-ұшқыш топтың барлық мүшелерінің қолайлы қонғанына және жүктерді қабылдағанына көз жеткізеді.

Қонған алаңнан кету кезінде бақылаушы-ұшқыш олардың артынан өрттің орын алған жерін қосымша бағдарлау үшін өрт бағытына қарай ұшып өтеді.

156. Өрт сөндіруші парашютшілердің немесе десантшылардың қайсы бірі жарақаттанған жағдайда бақылаушы-ұшқыш зардап шегушілерге көмек көрсету үшін шараларды қолданып, болған оқиға туралы филиал мен Орындаушыға хабарлайды.

157. Орман иеленушілер мен орман шаруашылығы мемлекеттік мекемелерінің немесе ерекше қорғалатын табиғи аумақтардың қызметкерлері парашютшілер мен өрт сөндіруші-десантшылар қызметі қызметкерлерінің жер түсу кезінде жарақаттануы туралы хабарламаны алғаннан кейін зардап шегушілерге өздерінің қолындағы барлық құралдармен не жергілікті билік органдары немесе басқа ведомстволардың кәсіпорындары арқылы көмек көрсетеді.

158. Орман өртін сөндіру басшысы отқа қарсы күрес жөнінде өткізілетін іс-шаралардың дұрыстығын, орман өртін сөндіру жетістігін және еңбек қауіпсіздігі мен оны қорғау талаптарының сақталуын қамтамасыз етеді.

Ол өрттің сөндірілгені туралы шешімді өрттің қайта тұтану қаупі және одан әрі қарауылдау қажеттілігі жоқтығына көз жеткізгеннен кейін ғана қабылдайды.

159. Егер өртке жерден күштер жіберілген жағдайда орман иеленуші өртті сөндіру басшысының міндетін мемлекеттік орман және ерекше қорғалатын табиғи аумақтарды күзету қызметкеріне жүктейді. Өртті толық сөндіруге және қарауылдауға парашютшілер мен өрт сөндіруші-десантшылардың қатысуы туралы мәселені бұл жағдайда орман иеленуші мен филиалдың бақылаушы-ұшқышы бірге шешеді.

160. Парашютшілер мен өрт сөндіруші-десантшылар қызметінің қызметкерлері өрт болған жерден тікұшақтармен немесе жердегі көлікпен әкетіледі.

161. Егер парашютшілер мен өрт сөндіруші-десантшылар өрттен жаяулап кететін болса, олар өрт болған жақын маңда ашық кеңістікке бақылаушы-ұшқышқа өздері кеткен бағытты көрсететін қайың немесе қабығы аршылған сырықтардан жебе түрінде белгі қойып кетеді. Жол жүріп бара жатып бағыт-бағдарды жоғалтып алған жағдайда топ радио байланысы болмаған кезде от жағады және ӘК ұшып келгенде оған көмек көрсету туралы белгі беріп, бұл үшін қолда бар құралдарды немесе қол астындағы материалдарды пайдаланады.

162. Филиалға топтар өрт болған жерден оралғаннан кейін парашют, өртке қарсы және дала жабдықтары мен құрал-саймандарының материалдық бөлігі тексеріледі, жөнделіп, жұмысқа толық дайындыққа келтіріледі.

163. Орындаушымен құрылған парашютшілер мен өрт сөндіруші-десантшылар қызметі қызметкерлерінің резерві командаларына аға бақылаушы-ұшқыш басшылық етеді. Резерв жұмысына жедел басшылықты республикалық диспетчерлік қызмет жүзеге асырады.

164. Өрт болған жерге резерв командаларын жеткізуге ұшу сапарлары үшін оларға парашютшілер мен өрт сөндіруші-десантшыларды түсіру және жүктерді лақтыру үшін жабдықталған жалға алынған әуе кемелері бекітіледі.

165. Өрт сөндіруге арналған техниканы жеткізу үшін ауыр тікұшақтар пайдаланылады.

Тікұшақтар тарту туралы шешімді Орындаушы қабылдайды.

166. Резерв командаларының арқаға ілетін бүріккіштері, қол және жеңіл өрт құрал-саймандары болады және ұшып шығу кезінде ұшақ бортында мынадай өрт сөндіру құралдары болады:

- 1) далалық жабдықтар;
- 2) командалардың ұшақтар және жергілікті филиалдармен байланысуы үшін радиостансалары;
- 3) белгі беру ракеталары бар ракета ататын тапаншалар;
- 4) үрмелі резеңке қайықтар;
- 5) мылтықтар.

167. Әрбір парашютші мен өрт сөндіруші-десантшының 5 тәулікке арналған азық-түлік қоры болады, жерге түсірілетін топ басшысының топтың жол жүруін және тамақтануын қамтамасыз ету үшін ақшалай сомасы болады.

168. Резервтің жеке құрамы барлық өрт қаупі бар кезең ішінде күн сайын орман өртін сөндіру үшін жедел шақырту күту кезекшілігін атқарады.

Резервтің жеке құрамына демалыс күндер республикалық диспетчерлік қызметтің келісімі бойынша жеке жағдайда беріледі.

169. Резервтің аға бақылаушы-ұшқышы ұшу кезінде ұшу сапары кезеңінде бірнеше орман өртін сөндіруге көмек көрсету қажеттігінің тууы мүмкін деген есеппен ӘК бортына өрт сөндіруші-парашютшілердің мүмкіндігінше көп мөлшерін алады.

170. Орман өрті жерлеріне тиісінше өрт сөндіруші-парашютистер мен өрт сөндіруші-десантшыларды қондыру үшін әуе кемелерінің ұшу сапарлары барынша қысқа мерзімде командаларды жеткізуді қамтамасыз ететін маршрут бойынша трассадан тыс жүргізіледі.

171. Резерв командаларын жеткізу жөніндегі тапсырмалар жедел сипат алады және өтінім түскен сәттен бастап 1 сағаттан кешіктірілмей әуе кемелерінде орындалуға жатады.

172. ӘК ұшып шығып, биіктік алғаннан кейін резервтің аға бақылаушы-ұшқышы диспетчерлік басқару бекетімен байланыс орнатады және оны көрсетілген мерзімде барлық ұшу кезінде кезең-кезеңімен қолдайды.

173. Көмек шақырған филиал аумағына жеткен кезде осы филиалдың орналастыру бекетімен радио байланыс орнатылады. Егер филиалдың ӘК-сі осы уақытта ұшу сапарында болса, онымен тікелей радио байланыс орнатылады.

174. Резерв командаларының түсірілуі туралы рация бойынша жергілікті филиалға және диспетчерлік басқару бекетіне хабарланады.

175. Резерв командалары түсірілген филиалдың бақылаушы-ұшқышына оларды орман өртіндегі жұмыс кезінде барлық қажеттіліктермен қамтамасыз ету және орналастыру орнына оралуға көмек көрсету жүктеледі.

176. Резервтің өрт сөндіруші-парашютистері мен өрт сөндіруші-десантшылары олар түсірілген орман өртін сөндіру жөніндегі тапсырманы орындағаннан кейін осы филиалдың аумағындағы басқа да өрттерді сөндіруге тек республикалық диспетчерлік қызметтің келісімі бойынша жіберіледі.

177. Тікұшақтан парашютпен секіруді және одан түсуді резервтің өрт сөндіруші-парашютистері мен өрт сөндіруші-десантшылары резервтің аға бақылаушы-ұшқышы берген тапсырма бойынша, ал олардың филиалдардағы жұмыс кезеңінде тиісті филиалдардың бақылаушы-ұшқыштары берген тапсырма бойынша орындайды.

178. Резервтің аға бақылаушы-ұшқышы диспетчерлік басқару бекетімен келісім бойынша ұшу сапарында байқалған басқа да өрттерге тоқтайды.

179. Маневр жасау кезінде резервтің адамдарын, техникалық құралдарды және әуе кемелерін бағыттау Орындаушының тапсырмасы негізінде жүргізіледі.

10. Өшпеген орман өрттерінің жай-күйін бақылау және оларды сөндіру жөніндегі шаралар

180. Филиал қызмет көрсететін аумақта пайда болған әрбір орман өртінен кейін ол байқалғаннан сәттен бастап және ол толық сөндірілгенге дейін ауадан бақылау белгіленеді.

181. Әрбір кезекті қарауылдау ұшу сапарының алдында бақылаушы-ұшқыш ӘК командирімен бірге жанып жатқан өрттің кезектілігі мен оны қарау мақсатын , сондай-ақ қарау кезіндегі ұшу сапарының режимін белгілейді.

182. Ауыздықталмаған өртті қарау кезінде бақылаушы-ұшқыш өрттің шет аймағы бойынша түтіндеп жатқан жерлерге (өртеңіп немесе түтіндеп жатқан ағаштың түптері, діндері, ағаш қалдықтарының үйінділері), өрттің қайта басталуы және таралу мүмкіндігі тұрғысынан оның қауіптілік дәрежесі мен өрт орнында оны толық сөндіру үшін қалған адамдардың болу-болмауына басты назар аударады.

183. Өртті айналып ұшып өту қажеттілігін бақылаушы-ұшқыш өрт сөндіруші басшыдан алған ақпараттың негізінде белгілейді. Егер өрт сөндіру басшысымен байланыс орнатылмаған болса, бақылаушы-ұшқыш жанып жатқан өртті әдеттегідей күн сайын қарап шығады.

184. Әрбір қарап шығу кезінде қарауылдау картасына өрттің шекарасы белгіленеді және өрттің таралу динамикасын анықтауға мүмкіндік беретін қарау күні мен алаңы көрсетіледі.

185. Жанып жатқан өртті қарау кезінде бақылаушы-ұшқыш өрттің негізгі таралу бағытын, жекелеген өртену орындарының, өртке қатысты аса қауіпті учаскелердің болуын анықтауы тиіс және мүмкіндігінше өрт сөндірумен шұғылданушы жұмысшылар мен техникалардың, өрт жиегі бойынша олардың арақашықтығының дұрыстығын айқындау мақсатында олардың болуын анықтайды.

186. Бақылаушы-ұшқыш өрттің нақты сұлбасын жасайды және оны өрт сөндіру басшысына береді. Мұндай сұлба сол сияқты орман иеленушінің тиісті өтінішінің болуы кезінде немесе өрт сөндіруші басшының сұрау салуы бойынша жасалады.

187. Орман өртінің схемасы осы Ереженің талаптарына сәйкес ірі масштабта жасалады және толық, көзге көрінетін және түсінікті болады. Оның болуы өрт сөндіру басшысының жағдайды дұрыс бағалау және өртті тез сөндіру үшін іс-шаралар белгілеу мүмкіндігін қамтамасыз етеді.

188. Жанып жатқан орман өртін қарау кезінде бақылаушы-ұшқыш сол сияқты өрт кезінде жұмысшылар, азық-түлік, өрт сөндіру құралдары бойынша көмек қажет пе, жоқ па – осыны анықтайды және оны көрсетеді.

189. Тікұшақтан орман өртін қарау кезінде бақылаушы-ұшқыш бортқа өрт сөндіру басшысын ала алады және өрттің сұлбасын оның қатысуымен жасайды.

190. Орман өртін сөндіру басшысымен байланыс радио арқылы, дыбыс тарату стансасының немесе белгі беру ракеталарының сондай-ақ қол бар материалдардан жерге орнатылған белгілердің көмегімен жүзеге асырылады.

Бақылаушы-ұшқыш дыбыс тарату станциясы бойынша берілген өзінің хабарында немесе вымпелмен тасталған жазбахатта қойылған сауалға жауап жерден қандай белгімен берілетінін көрсетеді.

191. Өртте шиеленіскен жағдайларды дұрыс бағалау, қосымша жұмысшылардың қажеттігін анықтау үшін бақылаушы-ұшқыш ӘК-нің қонуы кезінде өртті сөндіру барысымен жиі-жиі жеке танысуы, өртке қарсы күрес жөніндегі жүргізілген іс-шаралардың тиімділігін бағалайды және осының негізінде өрт сөндіру басшысымен іс-шараларды келіседі.

192. ірі орман өрті ауыздықталғаннан кейін бақылаушы-ұшқыш оны қарауылдау қалай жүзеге асырылып жатқанын бақылайды және оның шекарасы бойынша өртті айналып ұшып шығады.

193. Өртену жиектері қайта пайда болған учаскелер байқалғаннан кейін бақылаушы-ұшқыш ол туралы қарауылдау жүргізуші жұмысшыларға хабарлайды, және оларды тікұшақпен қайта пайда болған өрт орнына жеткізеді.

Қарауылдау жүргізуші жұмысшылар ӘК-нің жақындағанын байқағаннан кейін ашық жерге шығып, бақылаушы-ұшқыштың назарын аударады.

194. Ірі орман өртін сөндіру туралы шешімді филиалдың бақылаушы-ұшқышымен келісім бойынша орман иеленуші қабылдайды.

195. Егер қызмет етілетін аумаққа ормандардың жоғары өртену кезеңінен кейін жауын-шашын жауса, онда өрт қаупінің сыныбына қарамастан осы ауқымды орман өртіне дейінгі барлық жанушы орман өрттерін айналып ұшып шығады. Бұл ретте бақылаушы-ұшқыш баса назарды оларды толық сөндіруге және қарауылдауға аударады.

196. Ормандардың жоғары өртенуі кезінде филиалдың бақылаушы-ұшқышы филиалдағы жағдай және қабылдаған шаралар туралы орналастыру орны бойынша төтенше жағдайлар жөніндегі комиссияға күн сайын баяндап отырады.

197. Орындаушының қызметкерлері орман өрттеріне кінәлілерді анықтауға шаралар қабылдап, орман иеленушіге және ішкі істер органдарына осы кінәлілерді анықтауға мүмкіндік беретін мәліметтерді хабарлайды.

Қарауылдаумен қатар орман өрттерінің пайда болу себептерін тергеу үшін, кінәлілерді немесе өсімдіктер мен жануарлар дүниесі және ерекше қорғалатын табиғи аумақтар саласындағы Қазақстан Республикасы заңдарын бұзушыларды анықтау үшін өрт орындарына өртке қарсы қызмет пен құқық қорғау органдарының қызметкерлері жеткізіледі.

198. Өртті байқау, қарау немесе сөндіру филиал немесе оның қатысуымен жүргізілген әрбір орман өрті бойынша филиалдың бақылаушы-ұшқышы өртті сөндіргеннен кейінгі үш күндік мерзімде орман иеленушіге белгіленген нысан бойынша жұмсалған ақша қаражаты шығындары туралы анықтаманы оларды орман иеленушіге осы өрттің келтірген нұқсан сомасына қосу үшін тапсырады.

199. Жанып жатқан орман өрттерін қарап, оларды сөндіруді ұйымдастыру үшін бақылаушы-ұшқыш ӘК бортына орман иеленушілерді, сондай-ақ төтенше жағдайлар жөніндегі комиссия мүшелерін немесе олар өкілеттік берген адамдарды алады.

11. Орман қорғау жұмыстарын ұйымдастыру

200. Орман қорғау саласындағы Орындаушының негізгі міндеттері зиянды орман жәндіктерінің жаппай таралу орындарын анықтау және ормандардың санитарлық жай-күйін бақылау болып табылады.

201. Орындаушы орман қорғау бойынша мынадай жұмыстарды орындайды:

1) ормандарды өрттен авиациямен қарауылдау кезінде ормандардың санитарлық жай-күйіне жалпы бақылау жасайды;

2) ұшақпен шолып қарау орман патологиялық зерттеулерді жүзеге асырады.

202. Орындаушы маманданған ұйымдар жүргізетін орман патологиялық зерттеулерге қатысады.

12. Ормандардың санитариялық жай-күйін жалпы қадағалау

203. Ормандардың санитариялық жай-күйін жалпы қадағалау ормандардың санитарлық жай-күйін белгілеу және зиянды орман жәндіктерінің пайда болатын жаппай көбею ошақтарын дер кезінде анықтау мақсатында жүзеге асырылады.

204. Ормандардың санитариялық жай-күйіне жалпы қадағалауды орындау ормандарды өрттерден авиациямен қарауылдаумен қатар жүргізіледі. Ормандардың санитариялық жай-күйіне жалпы қадағалау бойынша арнайы ұшу сапарлары жекелеген шарттар негізінде ғана немесе Орындаушының нұсқауы бойынша жүргізіледі.

205. Жыл сайын өрт қаупі бар маусым басталғанға дейін орман шаруашылығын мемлекеттік басқару органдарынан, сондай-ақ орман иеленушілерден Орындаушы қызмет көрсетілетін аумақтардағы ормандардың санитарлық жай-күйін сипаттайтын барлық материалдарды жинайды, сондай-ақ өткен жылдардағы қадағалау деректерін жүйелейді.

206. Қызмет көрсетілетін ормандардың санитариялық жай-күйін жалпы қадағалау жөніндегі жұмыстарды бақылаушы-ұшқыш өрт қаупі бар маусым үшін санитарлық тұрғыдан алғанда барлық жайсыз орман учаскелерін анықтау мақсатында барлық қызмет көрсетілетін аумақтарды қарауды қамтамасыз ететіндей етіп құруы тиіс. Жалпы қадағалау туралы ақпаратты бақылаушы-ұшқыш қызмет көрсетілетін орман иеленушілерге ұсынады.

207. Көзбен шолып ұшу кезінде патологиялық жағдай орын алған орман учаскелерінің сұлбалары анықталады және қарауылдық картаға енгізіліп, кейіннен ұшу сапарынан соң жұмыс бабындағы карта-сұлбаға түсіріледі.

208. Жалпы қадағалау жүргізу процесінде бақылау-ұшқыш патологиялық жағдай орын алған мынадай орман учаскелерін тіркеуге алады:

- 1) қылқан және жай жапырақты ағаштарды кеміргіш жәндіктердің бүлдіруі;
- 2) жас жел сұлатпалар және дауыл сұлатпалары;
- 3) жас кеспе ағаштардың былғануы;
- 4) қурап қалған ағаштар;
- 5) анықталмаған себептермен патологиялық жағдай орын алған екпелер.

209. Қылқан және жай жапырақты кеміргіш жәндіктермен сүректің қолтығының бүлінуі мынадай шәкіл бойынша бағаланады:

- 1) осал – қылқан жапырақтың 25 % дейін түсуі кезінде;
- 2) орташа – қылқанның (жапырақтың) 50 % дейін түсуі кезінде;
- 3) күшті - қылқанның (жапырақтың) 75 % дейін түсуі кезінде;

4) жаппай - қылқанның (жапырақтың) 75 % жоғары түсуі кезінде.

210. Жалпы қадағалау жүргізу кезінде бақылаушы-ұшқыштың анықтауына жататын барынша шағын норма боп орташа бүліну табылады.

211. Ұшу сапарында бақылаушы-ұшқыш екпелердің жалпы жай-күйіне байқау жүргізеді және ауадан білінген бүліну нышаны бойынша жайсыз санитариялық жай-күйі бар орман учаскелерін анықтайды.

212. Бүліну нышаны бар орман учаскесін байқағаннан кейін бақылаушы-ұшқыш маршруттан түсу орнын алдын ала дәл тексеріп алып оған ӘК жібереді.

213. Бүлінген учаскеге ұшып келіп бақылаушы-ұшқыш оның нақты орналасқан жерін анықтайды және қарауыл картасына жай қарындашпен оның шекарасын белгілейді. Алаңы 0,5 шаршы сантиметрден кем болмайтын осы масштабтың картадағы алатын учаскесі крест белгісімен көрсетіледі және оның шекарасы белгіленбейді.

Учаскелердің орналасқан жері мен олардың алаңын анықтау орман өрттерінің орналасқан жері мен алаңын анықтау сияқты тәртіппен жүргізіледі.

214. Учаскені егжей-тегжейлі қарау және бүліну санаты мен оның сипатын нақтылау үшін ұшу сапарының нақты биіктігі Заң талаптарына сәйкес төмендетіледі.

215. Бүліну учаскесін сипаттау борт журналында жүргізіледі, онда мыналар:

- 1) екпелердің таксациондық элементтері (құрамы, жас тобы, толымдылығы);
- 2) бүліну түрі;
- 3) бүлінген тұқымы;
- 4) бүліну сипаты (жаппай, көлбеу, жалғыз ағаш);
- 5) бүліну учаскесінің алаңы көрсетіледі.

216. Тікұшақпен әуеден қарауылдау кезінде бүліну санатын нақтылау үшін бақылаушы-ұшқыш екпелерді табиғи күйінде алдын ала тексеріп қарау мақсатында байқалған бүлінген учаскеге жақын келіп қона алады.

217. Бүлінуі төтенше сипат алатын және олар ауадан байқалатын учаскелер ұшу сапарынан кейін қарауыл картасында тушпен арнайы белгіленеді және тиісті түстермен көрсетіледі.

218. Ормандардың санитариялық жай-күйін жалпы қадағалау бойынша жұмыстарды есепке алу және қызмет көрсетілетін аумақтың орман патологиялық жағдайын сипаттау үшін масштабы 1:500000 немесе 1:1000000 ұшу картасынан алынатын жұмыс бабындағы көшірме карта-сұлбасы қызмет етеді, жұмыстар басталмас бұрын ағымдағы жылдың жұмыс картасы дайындалады. Оған өткен жылдың карта-сұлбасымен бүлінуі төтенше сипат алатын барлық орман учаскелері көшіріледі. Бұл учаскелердің шекаралары, бүліну санаты және бүлірудің реттік нөмірі карта-сұлбада қара түспен көрсетіледі.

219. Орман патологиялық байқау жүргізілген әрбір ұшу сапарынан кейін бақылаушы-ұшқыш карта-схемада ормандардың санитарлық жай-күйіне тікелей бақылау жүргізілген ұшу сапары маршрутының кезеңдерін қара түспен белгілейді. Әрбір ұшу сапары маршрутының кезеңдерінде бақылау күні және айы көрсетіледі. Жанадан анықталған учаскелердің шекарасы, бүліну санаты және олардың нөмірлері карта-схемада қызыл түспен белгіленеді. Карта-схема ормандардың санитарлық жай-күйін жалпы қадағалауды орындау бойынша филиалдың жұмысын бақылауға және дұрыс жоспарлауға мүмкіндік береді.

Ормандардың санитариялық жай-күйін жалпы қадағалау жүргізілетін ұшу сапары маршруты кезеңдері бағытынан 8 километр дейінгі арақашықтықта орналасқан учаскелер байқалған болып есептеледі.

220. Жайсыз санитарлық жай-күйі бар анықталған учаскелерді сипаттау арнайы ведомствоға енгізіледі.

221. Бүлінген орманның байқалған учаскесіне бақылаушы-ұшқыш орман иеленушіге берілетін әуеден белгі беру парағын жасайды.

222. Әуеден белгі беру парағын алғаннан кейін орман иеленуші апталық мерзімде алынған хабарламаның жердегі тексерісін ұйымдастыруы міндетті. Егер тексеру кезінде орман учаскесінің бүлінгені расталса, онда орманды қорғау қызметі маманының қатысуымен қосымша зерттеу жүргізіледі. Әуеден белгі беру парағының тексеру нәтижесі туралы ақпараты орман иеленушіге беріледі. Сыртқы беті толтырылған әуеден белгі беру парағы филиалға жіберіледі.

223. Жердегі тексерудің мақсаты болып мыналар табылады:

- 1) өсіп тұрған ағаштарды көзбен шолып бағалау;
- 2) бүліну себебін және сипатын анықтау (бірлі-жарым, көлбеу, жаппай);
- 3) өсіп тұрған ағаштардың зиянды орман жәндіктерімен, саңырауқұлақтармен ластануын және екпелердің бүліну деңгейін анықтау;
- 4) орман қорғау іс-шараларын жоспарлау.

224. Қатынасу қиын жерлерде орналасқан учаскелерді жерде тексеру үшін орман иеленушінің мамандары мен қызметкерлері Орындаушымен келісім бойынша филиалдың тікұшағымен тасымалданады.

225. Орман шаруашылығы басқармасы органының өтінімі бойынша алыс және қатынасу қиын жерлерде орналасқан учаскелерді жерде тексеру Орындаушының немесе орман иеленушінің маман - орман патологының басшылығымен өрт сөндіруші-десантшылар командаларының күштерімен жүргізіледі.

226. Алыс және қатынасу қиын жерлерде орналасқан учаскелерді жерде тексеру үшін тікұшақты пайдалану мүмкін болмайтын жағдайда өрт сөндіруші-парашютшілерді түсіру жүргізіледі, оларға:

- 1) екпелердің бүліну себептерін анықтау;

2) бүлінген ағаштардың үлгілерін жинау;

3) олардың жаппай таралуы кезіндегі зиянды орман жәндіктерінің өкілдерін жинау;

4) зиянкестерді есепке алу карточкасын толтыру арқылы 1 шаршы метр төсенішке немесе бір ағашқа келетін зиянкестер санын анықтау;

5) маршруттық соқпақ жолдар салу жолымен бүліну учаскесі көлемінің шамасын белгілеу және оның схематикалық жоспарын жасау жүктеледі.

Бүлінген және зиянды орман жәндіктерінің жиналған үлгілеріне жинау орны мен уақыты көрсетілген затбелгі жапсырылады.

227. Тексеру бойынша жүргізіледі, маршруттық соқпақ жолдардың саны мен қашықтығы тексеруге арналған тапсырмада көрсетіледі. Маршруттық соқпақ жолдар бар жолдар, соқпақтар, ашық алаңқайлар бойынша салынады және жақсы көрінетін бағдарларға бекітіледі. Олар бүлінген учаскелермен аралас екпелердің бөлігін қамтиды.

228. Зиянкестердің санын анықтау үшін жекелеген ағаштар немесе сынақ алаңдары түріндегі маршруттық соқпақ жолдар бойынша сынақ үлгілері алынады.

229. Жердегі тексеру үшін өрт сөндіруші-парашютшілерді түсіру алдында оларға орман күзету бойынша аға бақылаушы-ұшқыш не орман иеленушінің бақылаушы-ұшқышы немесе біліктілігі жоғары маманы биология бойынша ықтимал зиянкестер, оның айрықша белгілері, екпелердің бүліну сипаты, алдын ала тексеріп зерттеу техникасы және сынақ алу бойынша толық нұсқаулық береді.

230. Тексеруді бір немесе бірнеше өрт сөндіруші-парашютші топтар (жұмыс көлеміне және жәндіктер орналасқан жердің қашықтығына байланысты) жүргізеді. Топқа кемінде екі адам кіреді.

231. Жалпы орман патологиялық қадағалау деректері бойынша орман қорғау жөніндегі аға бақылаушы-ұшқыш Орындаушымен қызмет көрсетілетін әрбір облыс бойынша ормандардың санитарлық жай-күйінің жалпы картасын жасайды және үнемі нақтыланып отырады. Мұндай карталар ретінде әкімшілік немесе 1:500000 масштабтан 1:1000000 масштабқа дейінгі басқа да карталар пайдаланылады.

232. Ормандардың санитарлық жай-күйінің жалпы картасын дайындау оларға мынадай деректердің шартты белгілерін қоюмен тұжырымдалады:

1) Орындаушы егжей-тегжейлі орман патологиялық қадағалауды жүзеге асыратын учаскелердің филиал қызмет көрсететін аумағының шекаралары;

2) самырсын екпелері мен басқа да ағаштардың бағалы тұқымдарының шекаралары.

233. Орман патологиялық қадағалау жүзеге асырылуына қарай картаға орманның патологиялық жағдай орын алған учаскесі белгіленеді. Қылқан және жай жапырақты ағаштарды кеміргіш әрі ағаш діңін бүлдіретін зиянкестердің орналасқан жерлері картада оларды жерде тексергеннен кейін ғана белгіленеді.

13. Ұшақпен шолып қарау арқылы жүргізілетін орман патологиялық зерттеулер

234. Ұшақпен шолып қарау орман патологиялық зерттеулерді Орындаушы орындайды. Олар орман иеленушілермен экспедициондық орман патологиялық зерттеулер жоспарланбаған, ал ұшақпен шолып қарау орман патологиялық зерттеулерді жедел жүргізу арнайы шарттар негізінде жүргізіледі.

235. Шартта зерттеуге жататын орман алаңдары, ұшу сапарларын жүргізу мерзімдері, ӘК ұшу сапарларының маршруттары белгіленеді қашықтықтар және жұмыстардың құны анықталады.

236. ӘК ұшу сапарларының маршруттары зерттелетін аумақ бойынша бір-біріне қатар 4-10 километр сайын тартылады. Биік таулы аудандарда маршруттар жазық жерлердің бойымен тартылады. Ерекше ұқыпты түрде зерттеу аумақты ұшып өту кемінде 4 километр сайын белгіленген маршруттардың желісі бойынша жүргізіледі.

237. Ормандардың санитариялық жай-күйі туралы материалдарды талдау және әуежайдың орналасу аумағының ерекшелігін және басқа да рельеф ерекшеліктерін ескере отырып орман патологиялық қадағалау деректері негізінде ӘК ұшу уақытының жоспарлы шығындары мен ұшу тәртібі анықталады. Жоба 1: 500000 масштабтағы топографиялық картада жасалады және оны Орындаушы бекітеді.

238. Ұшақпен шолып қарау орман патологиялық зерттеу бойынша ұшу сапары кезінде ӘК экипажына ұшқыштан басқа екі бақылаушы-ұшқыш кіреді. Олардың біреуі (аэронавигатор) бүлінген орман учаскесін анықтайды және суреттейді. Екіншісінің міндеті (аэроорман патолог) ұшақ жүргізуді белгіленген бағыт бойынша жүзеге асыру, сондай-ақ зиянкестер анықталған учаскелердің орналасқан жерін анықтау және олардың сұлбасын картада белгілеу болып табылады.

239. Ұшу сапарлары қарауылдау ӘК-лерінде ормандарды өрттен қорғау бойынша ұшу сапарларынан бос күндері орындалады.

240. Орман патологиялық зерттеу үшін қандайда бір себептермен қарауылдау ӘК-сін пайдалану мүмкін болмайтын жағдайда оны орындалу үшін жалға алынады немесе меншікті ӘК-сі пайдаланылады.

241. Ұшақпен шолып қарау орман патологиялық зерттеу жүргізу кезінде егжей-тегжейлі бағдарлау үшін қарауыл картасы және жұмыс бабындағы 1: 500000 масштабындағы карта-сұлбалар пайдаланылады.

Орманның бүлінген учаскелерінің шекаралары көрсетілген жұмыс карта-сұлба орманның санитарлық жай-күйін есепке алу үшін қызмет етеді және оны сипаттайды.

242. Әрбір ұшу сапарының алдында ұшу сапарының картасына жай қарындашпен осы ұшу сапарында белгіленген маршруттар көрсетіледі.

243. Аэронавигатор белгіленген маршрут бойынша ӘК басқаруды қамтамасыз етеді. Аэроорман патолог бұл уақытта екпелердің жалпы түріне бақылау жасайды. Қалыпты орман екпесінен түр-түсіне байланысты ерекшеленетін учаскені байқағаннан кейін ол аэронавигаторға ӘК-ні осы учаскеге қарай бағыттауға нұсқау береді.

Ұшақ учаскеге жақындаған кезде аэронавигатор картаға оған аэроорманпатолог көрсеткен шекараны белгілейді. Содан соң ұшу сапарының биіктігі Заң талаптарына сәйкес қауіпсіз деңгейге дейін төмендетіледі.

Аэроорманпатолог бүліну сипатын нақтылауды және картаға бүліну учаскесінің орман патологиялық сипаттамасын белгілейді.

244. Учаскені зерттеуді аяқтағаннан соң аэронавигатор ол маршруттан түскен жерге қарай ұшақты бағыттайды және маршрут бойынша ұшу сапарын жалғастырады.

245. Бүліну учаскесі соншалықты ауқымды, бірнеше маршруттармен жүргізілетін жағдайларда оның шекаралары маршруттан ауытқымай-ақ енгізіледі, әрбір ұшу сапарын орындау кезінде маршрут бойынша көрінетін бүліну шекарасы белгіленеді. Осындай екпелердің ішінде бүлінуі біртекті орман учаскелері байқалады. Бүлінген учаскелердің сұлбалары учаскенің барлық шекарасы сияқты маршруттан ауытқымай-ақ белгіленеді. Бұл бүліну сипатын нақтылау немесе кейбір алаңдарды егжей-тегжейлі қарау мақсатында ғана орындалатын үлкен учаскелерді ұшып өту кезінде маршруттан жеке ауытқуды теріске шығармайды.

246. Бүліну сипатына қарау учаскелердің сұлбалары жұмыс картасында мынадай түстермен боялады:

- 1) толық желінген – қызыл;
- 2) орташа желінген – қызғылт фондағы қызыл штрихпен;
- 3) едәуір желінген – қызғылт;
- 4) жас өртеңдер – қоңыр;
- 5) жел және дауыл сұлатпалар – сары;
- 6) жас кеспе ағаштардың ластануы – күлгін түсті штрихпен;
- 7) әртүрлі себептерге байланысты бүліну – жасыл штрихпен;

8) қурап қалған ағаштар – сұр.

247. Сұлбалары енгізілмеген шағын учаскелер жұмыс картасында бүліну сипатына сәйкес келетін түске боялып, шеңбермен коршалатын қара нүктемен белгіленеді.

248. Барлық енгізілген учаскелер орман иелену алаңы шегінде тәртіп бойынша нөмірленеді.

249. Орман қорының бүлінген учаскелерін сипаттау әрбір орман иеленуші бойынша арнайы ведомстволарға енгізіледі.

250. Жекелеген орман иеленушілердің орман қоры алаңдарын зерттеуді аяқтағаннан кейін олардың әрқайсысына тиісті ведомствоның көшірмесі қоса берілген жұмыс картасының көшірмесі жіберіледі.

251. Арнайы ұшақпен шолып қарау орман патологиялық зерттеулер жүргізілген қызмет көрсетілетін аумақтар филиалдарының бақылаушы-ұшқыштары зерттеу материалдары бойынша өздерінің карта-схемаларын және қарауыл карталарын нақтылауға міндетті, оларды бүлінуі тұрақты сипат алатын барлық учаскелер, сондай-ақ зиянды орман жәндіктерінің жаппай таралу орындары және жай-күйіне филиал жүйелі бақылауды жүзеге асыратын басқа да учаскелер көрсетіледі.

14. Экспедициялық және орман патологиялық зерттеулер

252. Экспедициялық орман патологиялық зерттеулер зиянкестер санының динамикасын, орман кеселдерінің дамуы мен екепелердің кеуіп қалу динамикасын қадағалау және болжау нәтижелерінің негізінде орман иеленушінің өтінімі бойынша жоспарланады.

253. Орындаушы үшін шарт жасау және жұмыстарды орындау негізі болып уәкілетті органның тапсырмасы табылады. Зерттеудің нақты объектілерін орман иеленуші белгілейді.

254. Орман патологиялық зерттеулер кезінде Орындаушы мыналарды:

1) Орындаушы мамандарының жердегі жұмыстар шоғырлануы тиіс алаңдарды анықтау мақсатында аумақтарды ұшақпен шолып қарау орман патологиялық зерттеулерге қатысуын;

2) экспедиция мамандарына жұмыс орнына және оларды кері жеткізуді;

3) мамандандырылған ұйымның өтінімі бойынша ормандағы қызметкерлерге азық-түлік, жабдықтар мен материалдар жеткізуді қамтамасыз етеді.

255. ӘК ұшу сапарлары маманданған ұйымдар берген өтінім бойынша орындалады.

256. Нақты түсіндірме жазбасы, ормандардың санитарлық жай-күйі карталарының көшірмелері және бүлінген орман учаскелерінің жиынтық

ведомствосы қоса тіркелген орман қорғау жөніндегі барлық жұмыстардың нәтижелері туралы материалдарды Орындаушы орман иеленушіге ұсынады.

15. Өндірістік құжаттама және оны жүргізу ережесі

257. Орындаушы филиалдары орман қорын күзету және қорғау жөнінде орындалған авиациялық жұмыстарды есепке алу және олар туралы есеп беру мақсатында тиісті өндірістік құжаттама жүргізеді.

Филиалдардың өндірістік құжаттары болып мыналар табылады:

1) ӘК ұшу сапарына өтінім, осы Ережеге 1-қосымшаға сәйкес нысан бойынша;

2) бақылаушы-ұшқыштың борт журналы, осы Ережеге 2-қосымшаға сәйкес нысан бойынша;

3) орман қорын күзету және қорғау жөнінде орындалған авиациялық жұмыстар туралы акт, осы Ережеге 3-қосымшаға сәйкес нысан бойынша;

4) жолаушылар тізімі, осы Ережеге 4-қосымшаға сәйкес нысан бойынша;

5) қол жүк пен жүктің массасы туралы анықтама, осы Ережеге 5-қосымшаға сәйкес нысан бойынша;

6) орман өрті туралы хабарлама, осы Ережеге 6-қосымшаға сәйкес нысан бойынша;

7) өндірістік тапсырма, осы Ережеге 7-қосымшаға сәйкес нысан бойынша;

8) орман өртін байқау және оны сөндіру бойынша шығыстар анықтамасы, осы Ережеге 8-қосымшаға сәйкес нысан бойынша;

9) байқалған орман өрттерін есепке алу журналы, осы Ережеге 9-қосымшаға сәйкес нысан бойынша;

10) бір ай бұрын және өрт қаупі бар маусымнан бұрын пайда болған орман өрттерінің ведомосы, осы Ережеге 10-қосымшаға сәйкес нысан бойынша;

11) филиал жұмысын есепке алу карточкасы, осы Ережеге 11-қосымшаға сәйкес нысан бойынша;

12) өрт қауіпті ауа райының күнделігі, осы Ережеге 12-қосымшаға сәйкес нысан бойынша;

13) орманның патологиялық жағдай орын алған учаскелерінің ведомосы, осы Ережеге 13-қосымшаға сәйкес нысан бойынша;

14) қылқан және жай жапырақты ағаштарды кеміргіштер карточкасы, осы Ережеге 14-қосымшаға сәйкес нысан бойынша;

15) әуеден белгі беру парағы, осы Ережеге 15-қосымшаға сәйкес нысан бойынша;

16) бөлімшелердің типтік штаттары, осы Ережеге 16-қосымшаға сәйкес нысан бойынша;

17) бөлімшелерді жарақтандырудың типтік нормалары, осы Ережеге 17-қосымшаға сәйкес нысан бойынша.

258. ӘК ұшу сапарына өтінім төрт данада жазылады. Бүлінген бланкілер мен өтінім орындалмаған бланкілер айлық есеп беруге қоса тіркеледі. Орындаушы нөмірлеген және мөрмен куәландырылған ұшу сапарына өтінім бланкілері қатаң есептілік құжаты болып табылады. Өтінімдерде әдетте уақыт Гринвич бойынша көрсетіледі (UTC – орташа еуропалық уақыт). Егер тиісті авиакәсіпорында жұмыс тәртібі жергілікті уақыт бойынша қабылданса, онда өтінімде де жергілікті уақыт көрсетіледі. Өтінімнің орындалуы туралы белгі филиалдың мөрімен расталады.

259. Бақылаушы-ұшқыштың борт журналы жергілікті уақыт бойынша бір данада жүргізіледі. Өндірістік ұшу сапарын орындау кезінде борт журналының сол жағы "W" қосқандағы бағанға дейін толтырылады, оң жағы штурманның есептемелерін, қаралған түтін орындары мен өрттердің сипаттамаларын, уақытша шыдамдылық таныту тапсырмаларының нөмірлерін көрсетіп парашютшілер мен десантшыларды түсіру шарттарын жазу үшін пайдаланылады.

Ауа райының кенеттен өзгеруі жағдайларын қоспағанда, метеожағдай (күннің бұлттануы, күннің ашықтығы, жауын-шашын және т.б.) ӘК ұшу сапарының өн бойына бір-ақ рет жазылады.

Борт журналын филиал командирі тексеріп, ол туралы белгі жасайды.

260. Орман қорын авиациямен күзету және қорғау бойынша орындалған жұмыстар туралы акт ӘК ұшу сағатын, жалға алынған күн санын қамтиды және төрт данада жасалады, оның екеуі авиакәсіпорынға, үшіншісі данасы айлық есептілікпен Орындаушыға жіберіледі, ал төртіншісі филиалдың іс қағаздарында қалады.

Акт ӘК-нің әрбір типі бойынша бөлек-бөлек келесі айдың 1 күніне ай сайын жасалады.

261. Жолаушылар тізімі және жүк туралы анықтама екі данада жасалады, бір данасы ӘК экипажына, екіншісі - филиалға беріледі.

262. Орман өрті туралы хабарлама оны белгілі бір бекеттерге лақтыру қажеттілігіне байланысты бірнеше данада жасалады. Хабарламаны филиалға қайтару міндетті емес. Хабарламаның көшірмесі филиалдың іс қағаздарында тігіледі.

263. Өндірістік тапсырманы ұшақтан өрт сөндіруші-парашютшілерді немесе тікұшақтан өрт сөндіруші-десантшыларды түсіру кезінде не оларды орман өртін сөндіруге жердегі көлікпен жіберу кезінде, сондай-ақ ірі өртпен күрес барысында осы өртті сөндіру басшысының нұсқауы бойынша орман қорғау жұмыстарын жүргізу, өрттерді қарауылдау, жекелеген операцияларды және ормандарды

өрттер мен орман тәртібін бұзушылықтан қорғау мәселелерімен байланысты басқа да жұмыстарды орындау мақсатында бақылаушы-ұшқыш жазып береді.

Тапсырма топ басшысына қолхатпен тапсырылады.

264. Өрттің сұлбасы жасалады. Тапсырма орындалғаннан кейін оның көшірмесі айлық есеппен Орындаушыға жіберіледі. Бірінші дана филиалдың іс қағаздарында сақталады.

265. Байқалған орман өрттерін есепке алу журналы филиалдарда жүргізіледі.

Өрттерді тіркеуге алу ұшақтың бортынан радиограмма бойынша журналда немесе әрбір ұшу сапарынан кейін борт журналында жазба бойынша, өрттер туралы хабарламалардың көшірмелері бойынша жүргізіледі.

Әрбір өртке өзінің реттік нөмірі беріледі, жазбалар жеке жолда жазылады және кейінгі күндердегі жазбалар үшін қосымша бірнеше бос жолдар қалдырылады.

Әрбір өрт алаңы бақылаушы-ұшқыштың бағалауы бойынша көрсетіледі.

Әрбір ведомство бойынша өрттерді есепке алу жеке ведомость бойынша жүргізіледі.

Журнал үнемі филиалда сақталады.

266. Қызмет көрсетілетін аумақта пайда болған орман өрттерінің ведомості әрбір орман иеленуші бойынша ай сайын және өрт қаупі бар кезең үшін тұтас жасалады. Ведомость филиалдың жылдық есебін жасау үшін шығыс құжаты болып табылады.

267. Филиалдың жұмысын есепке алу карточкасы филиалдарда жүргізіледі. Екі данада жасалады. Бір данасы айлық есептілікпен Орындаушыға жіберіледі, екіншісі филиалдың іс қағаздарында қалады.

268. Жұмысты есепке алу карточкасы күн сайын толтырылады. Ормандарды авиациямен күзету бойынша ұшу сапарлары жүргізілген күндерде тиісті жолдағы торлар қызыл, өзге де өндірістік ұшу сапарлары болған күндер жасыл, қызметтік-көмекші – көк түспен боялады.

Бос тұрып қалған күндері бұл торларға мынадай шартты белгілер қойылады:

филиалға қатысты себеп бойынша тұрып қалу – қисық крест, авиокәсіпорынның кінәсі бойынша тұрып қалу – екі тік сызықтар, метеорологиялық жағдайлар бойынша ұшу сапарлары мүмкін болмаған тұрып қалу – екі көлбеу сызықтар.

269. Ауа райының өрт қаупі күнделігі ауа райы жағдайына байланысты өрт қаупі сыныбының орталықтандырылған есебі жүзеге асырылмайтын Орындаушының үш филиалында жүргізіледі.

270. Күнделік күн сайын 12 немесе 14 сағаттық бақылаудан алынған метеорологиялық деректер негізінде толтырылады.

271. Метеорологиялық деректерді тіркеуге алу және өрт қаупінің сыныбын анықтау күнделіктің тиісті бағандары толтырылатын әрбір метеостанса бойынша бөлек жүргізіледі.

272. Есепті құжат боп филиалдың орналасу бекетінде бір метеостансаның деректері бойынша және пайда болған өрттердің ведомості мен өрттерді байқау журналы негізінде толтырылатын күнделік қызмет етеді.

273. Патологиялық жағдай орын алған орман учаскелерінің ведомості осы учаскелер байқалған әрбір ұшу сапарының нәтижелері бойынша барлық деректерді қамтиды.

Әрбір учаске бойынша мәліметтер жеке жолдарда жазылады, ал әрбір жаңа учаскеге кезекті нөмір беріледі. Сыртқы факторлардың немесе адамның шаруашылық қызметінің әсерінен болатын өзгерістерді енгізу үшін жазбалардың араларына кемінде бір бос жол қалдырылады.

Егер бүліну санаты анықталмаған болса, онда жердегі зерттеу нәтижелерін алғанға дейін осы учаске бойынша жазбалардан төмен бірнеше толтырылмаған жолдар қалдырылады.

Патологиялық жағдай орын алған учаскелердің ведомості тұрақты пайдалану құжаты болып табылады және кемінде 5 жыл филиалда сақталуға жатады.

274. Қылқан және жай жапырақты ағаштарды кеміргіш жәндіктерді есепке алу карточкасы жердегі орман патологиялық зерттеу кезінде жасалады. Карточкаға жалпы қадағалау жүргізу кезінде анықталған зиянды орман жәндіктерінің орындарының жай-күйін тексеру нәтижелері енгізіледі. Жазбалар моделдік ағаштың тұқымы, биіктігі, адам кеудесі тұсындағы диаметрі, ұшар басы проекциясының көлемін көрсетіп, әрбір жеке алынған моделдік ағашты есепке алу үшін жүргізіледі. Карточканың тек осы есептілік бірлігіне (ағаш, есеп алаңы) жататын бағандары ғана толтырылады.

275. Әуеден белгі беру парағы 2 данада жасалынады: біріншісі орман иеленушіге жіберіледі, екіншісі филиалдың іс қағаздарында қалады.

Оны ресімдеу тәртібі орман өрті туралы хабарламаны жасаумен ұқсас келеді. Қосымша ақпарат бүліну орны схемасынан төмен парақта қысқаша жазылады.

Екпелерді жерде тексеру нәтижелері әуеден белгі беру парағының келесі бетіне енгізіледі.

276. Филиал ай сайын 8-іне дейін Орындаушыға мынадай құжаттамаларды жібереді:

- 1) борт журналдары бар ӘК ұшу сапарына өтінім;
- 2) авиациялық қызмет көрсету жөнінде орындалған жұмыстар туралы актілер (ұшу сағаты, ұшақтар мен тікұшақтарды жалға алу күндерінің саны);
- 3) өндірістік тапсырмалар (көшірмелері);
- 4) орман өрттерін сөндіру туралы есептер;

5) филиалдың жұмысын есепке алу карточкасы және ауа райының өрт қаупінің күнделігі (диспетчерлік басқару бекеті және өрт қаупі сыныбының орталықтандырылған есебі жоқ жерлерде);

б) орман қорғау жөніндегі жұмыстар туралы ақпарат;

7) түсіндірме жазба, онда өрттерді байқау және оны сөндіру жөніндегі жұмыстарды орындау туралы егжей-тегжейлі хабарланады, қызмет көрсетілетін орман иеленушімен бірлескен іс-қимыл сипаты, әуе кемелерінің бос тұрып қалуының орын алуы-алмауы, жұмыстарды жетілдіру жөніндегі қабылданған шаралардың ерекшеліктері көрсетіледі.

277. Филиалдың командирі дайындалған құжаттаманы тексереді және оны Орындаушыға жібереді. Филиалдың есептілікті ұсыну мерзімін Орындаушы белгілейді. Филиалдың командирі өндірістік есептілікке бір ай ішінде істелген жұмыс туралы түсіндірме жазбаны, филиалдың тексеру актілерін қоса береді.

278. Орман өрттері туралы күн сайынғы ақпаратты филиалдар республикалық диспетчерлік қызметке 20.00 сағатқа дейін береді. Филиалдар қызмет көрсететін аумақтардағы жанып жатқан ауқымды өрттер туралы ақпарат әрбір 3 сағат сайын республикалық диспетчерлік қызметке беріледі.

279. Филиалдар жұмысының өндірістік есебін филиалдардан келіп түсетін есептер негізінде Орындаушы жүргізеді.

Есеп құжаттары әрбір филиал бойынша іс қағаздарында жүйеленеді.

Филиалдардың іс қағаздарының (есептерінің) номенклатурасын Орындаушы бекітеді.

280. Орындаушыдан келіп түсетін өндірістік құжаттама ай сайын талданады және талдау нәтижелері шолу немесе бұйрық нысанында барлық филиалдарға дейін жеткізіледі.

281. Өрттер және олармен жүргізілген алаңдар саны туралы ай сайынғы есептілік белгіленген нысан бойынша келесі есепті айдан кейінгі айдың 2 күнінен кешіктірілмей Орындаушыға факс немесе электрондық пошта бойынша ұсынылады.

282. Орындаушының өндірістік жұмысы туралы есебі бір ай ішінде белгіленген нысан бойынша қысқаша түсіндірме жазбасы қоса тіркеліп, әр айдың 5 күнінен кешіктірілмей уәкілетті органға ұсынылады.

283. Өрт қаупі бар маусым аяқталғаннан кейін филиалдар жылдық есеп жасайды. Оның жасалу тәртібі мен ұсыну мерзімін Орындаушы белгілейді.

Филиалдардың жылдық есептерін Орындаушының мамандары тексереді және талдайды, олар орман қорын авиациямен күзету және қорғау жұмыстардың орындалуы туралы қорытынды береді.

Тапсырыс беруші _____

(орындаушының және филиалдың атауы)

Командирге _____

(авиакәсіпорыны, әуе кемесі)

20__ жылғы " __ " _____ № _____ шартқа сәйкес

20__ жылғы " __ " _____ арналған

ҰШУ САПАРЫНА ӨТІНІМ _____

(ӘК типі) ӘК тіркеу №

Ұшу сапарының мақсаты _____

(авиациялық жұмыстардың түрі, ерекшелігі, орындау тәсілі (технологиясы))

Ұшу уақыты _____ сағат _____ минут

Ұшу сапарының кезеңі бойынша әуе кемесінің маршруты және жүктемесі

Әуежай, жөнелтім алаңы (бекет)	Әуежай, келу алаңы (бекет)	Жүктеме				Жүктің сипаты және қасиеті, өлшемдер, орын саны**	Ескерту ***
		Жолаушылар с а н ы Тапсырыс беруші*	Фюзеляж ішкі жүк, тонна	Сыртқа ілінген жүк, тонна	Жалпы тоннаж жүк жол, тонна		

Экипаж құрамына _____ енгізілсін

"Тапсырыс беруші" жолаушылары қауіпсіздік техникасы ережелерімен таныстырылған.

Негізгі келісім міндеттемелері орындалған, қону алаңдары пайдалану жағдайында.

Өтінім 20__ жылғы " __ " _____ берілді. Өтінімді алдым, өтінімнің

"Орындаушы" өкілі _____ келісім талаптарына сәйкестігін

(лауазымы, қолы, аты-жөні.) тексердім "Авиациялық

кәсіпорын" өкілі _____

(лауазымы, қолы, аты-жөні)

Мөр орны.

_____ Орындаушы

* "Тапсырыс беруші" жолаушыларын тасымалдау кезінде тізім қоса беріледі.

** Жүктің қауіпті санатына жататын жүктер қолданыстағы әуе көлігімен қауіпті жүктерді тасымалдау ережесі бойынша тасымалданады.

Ұшу сапарының нақты уақыты _____ сағат ____ минут

Бақылаушы-ұшқыш _____

Ұшу сапарында бақылаушы-ұшқыштың жұмысына баға беру және негізгі кемшіліктері _____

Авиациялық буынның командирі _____

Ескерту: ӨҚС - өрт қаупінің сыныбы; МЖБ – магниттік жол бұрышы; АБ – ауытқу бұрышы; МБ- магниттік бағыт;

V асп.– аспап бойынша әуе жылдамдығы; W – жол жылдамдығы км; S – арақашықтық, км; t ұшу – ұшу уақыты; Н рел. – рельеф биіктігі;

Н асп.биік. – аспап бойынша қауіпсіз биіктік; Н есеп. – есепті жылдамдық; U – жел жылдамдығы; & - желдің бағыты; t ауа – ауа температурасы;

Р_о – ауа қысымы; Н м. – жергілікті биіктік; нМБ – нақты магниттік бағыт; Нн – нақты биіктік; РНН – радионавигациялық нүкте;

РББ – радиостансаның бағыт бұрышы; РМП – радиостансаның магниттік пеленгі; ҰМП – ұшақтың магниттік пеленгі; ҰО- ұшақ орны;

Р марш.бой. аз кел. қысым – маршрут бойынша аз мөлшерде келтірілген қысым, ЖЖМ – жанар-жағар май

Орман қорын күзету және қорғау жөніндегі авиациялық жұмыстар туралы ережесіне 3-қосымша Нысана

Орман қорын күзету және қорғау бойынша орындалған жұмыстар туралы акт 20__жылғы _____ айы

20__жылғы " __ " _____ Біз төменде қол қоюшы бір тараптың өкілі және

–
екінші жағынан "Орындаушы" өкілі _____
№ _____ әуе кемесі

20__жылғы " __ " _____ № _____ келісімге сәйкес жалға алынғаны туралы осы актіні жасадық.

–
("Орындаушы" ұйымының атауы)

сағат саны

№ р/с	Ұшу сапарын орындау күні	Өтінім нөмірі	Ұшу		Маршрут (ұшу ауданы)	Ескерту
			сағат	мин		

_____ 20__ жылғы " ____ " _____

Бақылап өлшеу әуежайдан
ұшу кезінде жүргізіледі

Орман қорын күзету және
қорғау жөніндегі авиациялық
жұмыстар туралы ережесіне
6-қосымша
Нысана

(Орындаушының және филиалдың атауы)

Осы вымпелді көтерген адам осы хабарламаны күзетінің
қызметкеріне ДЕРЕУ жеткізуге міндетті

ОРМАН ӨРТІ ТУРАЛЫ № _____ ХАБАРЛАМА

_____ орамдағы _____ орманшылық _____ орман
немесе ерекше қорғалатын табиғи аумақтарды күзету мекемесі

_____ өртті сөндіруге

ШҰҒЫЛ ТҮРДЕ шаралар қолдансын

Өрт 20__ жылғы " ____ " _____ сағат ____ минутта байқалды, қаралды
(асты сызылсын)

Толымдылығы _____ Өрт алаңы ____ га. Қарқындылығы: болымсыз, орташа,
күшті

(асты сызылсын)

Өртті сөндіру үшін _____ адам қажет.

ЕСКЕРТЕМІН, егер өртті сөндіруге шұғыл шаралар қолданбаған лауазымды
адамдар заңнамамен белгіленген жауапкершілікке тартылады

Хабарлама _____ сағат ____ минутта жіберілді.

Өрт шыққан жердің схемасы

солтүстік

|
|
|

оңтүстік **Бақылаушы-ұшқыш**

Орман қорын күзету және
қорғау жөніндегі авиациялық
жұмыстар туралы ережесіне
7-қосымша
Нысана

_____ филиалына
20__ жылғы өрт қаупі бар кезеңге арналған

ӨНДІРІСТІК ТАПСЫРМА

1. Авиабөлімшеге мынадай аумақтарға ормандарды авиациямен күзету жүргізу жүктеледі:

№№ р/с	Орман күзету мекемелері және ерекше қорғалатын табиғи аумақтардың атауы	Қызмет көрсетілетін аумақ, мыңга		Ескерту
		Барлығы	Оның ішінде ормандарды авиациямен күзету аудандары	

Жалпы:

2. Авиациямен күзету маршруттары:

Маршруттар №№	Өрт қауіпсіздігінің дәрежесі	Бұрылыс бекеттері	Ұзындығы, км

3. Жұмыстың жоспарлы мерзімдері: басталуы _____
аяқталуы _____

үзіліс _____

4. Орналасу орны _____

5. Авиаөртстансасының орналасқан жері _____

6. Авиабөлімшеге:

ұшақ _____ ұшу лимиті _____ сағат

түрі

тікұшақ _____ ұшу лимиті _____ сағат беріледі.

түрі

7. Авиабөлімше құрамына мына қызметкерлер кіреді:

авиабөлімше бастығы _____

бақылаушы-ұшқыш _____

ПӨДҚ құрастырушы _____

құрастырушылар _____

өрт сөндіруші- парашютшілер _____ адам

өрт сөндіруші-десантшылар _____ адам

өзге де қызметкерлер _____

Мынадай маусымдық қызметкерлер қабылданды:

№№ р/с	Лауазым атауы	Адам саны	Жалдау мерзімі

Маусымды өрт сөндіруші десантшыларды даярлау 20__ жылғы " __ " _____
_дейін аяқталсын.

. Авиациялық бөлімше мынадай өрт сөндіру, байланыс құралдарымен мен арнайы жабдықтармен жабдықталады:

№№р/с	Атауы	Өлш.бірл	саны	Оның ішінде		
				Бөлімшеде бары	Қоймадан алу	Сатып алу
1	Радиостансалар					
2	Дыбыс тарату стансасы					
3	Химикаттар					
4	Жарылғыш заттар					
5	Қопару құралдары					
6	Мотопомптар					
7	Бензомотор аралары					
8	Арқаға ілетін өрт сөндіргіштер					
9	От жағу аппараттар					
10	Үшкір күректер					
11	Балталар					
12	Темір тырмалар					
13	Қол аралар					
14	Эмаль шелектер					
15	4 кісілік күркелер					
16	2 кісілік күркелер					
17	Жатын қап төсектер					
18	Үрмелі матрацтар					
19	Резенке қайықтар					
20	Бақыр ыдыстар					
21	Флягалар					
22	Су құю канистрлері					
23	ЖЖМ канистрлері					
24	Қос ауызды мылтықтар					
25	Ракета ататын тапаншалар					
26	Белгі беру ракеталары					

9. Авиабөлімшеге мынадай көлік және өрт сөндіру құралдары беріледі:

№№р/с	Атауы	Маркасы (түрі)	Саны

10. Авиациялық ЖЖМ тасу:

№№ р/с	Атауы	Саны, т	Тасу мерзімі	Қайдан тасып әкелінеді	Жеткізу бекеті	Көлік түрі

11. Орманды қорғау бойынша тапсырма:

12. Егжей-тегжейлі қадағалауды жүзеге асыру:

№№ р/с	Учаскенің орналасқан жері	Учаскелер алаңы	Қадағалау мерзімі	Ескерту

13. Өртке қарсы алдын алу жөніндегі мынадай іс-шаралар өткізу:

№№ р/с	Іс-шараның атауы	Мерзімі	Көлемі

14. Құрылыс және көркейту жөніндегі мынадай жұмыстарды жүзеге асыру:

№№ р/с	Жұмыстардың түрлері және объектілердің атауы	Көлемі

Авиабазы бастығы _____

20__ жылғы " __ " _____

Орман қорын күзету және
қорғау жөніндегі авиациялық
жұмыстар туралы ережесіне
8-қосымша
Нысана

_____ орман күзету мекемесі немесе ерекше қорғалатын
табиғи аумақтың _____ орманшылығының № _____ орамының _____

өртті байламдау

орман өртін байқау және оны сөндіру жөніндегі _____ авиа базаның _____
_____ филиалы шығыстарының

АНЫҚТАМАСЫ

				орамының, ауданының №		кезіндегі өрттің жай-күйі						ж ә н тарт қызм
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

Орман қорын күзету және
қорғау жөніндегі авиациялық
жұмыстар туралы ережесіне
10-қосымша
Нысана

"Орманды қорғайтын және орман шаруашылығына қызмет ететін қазақ авиа
базасы" РМҚК

_____ қызмет көрсететін аумақта 20__ жылғы _____ пайда болған

ОРМАН ӨРТТЕРІНІҢ ВЕДОМОСЫ

№ р/ с	Өрт шыққан жер				Өрт пайда болған күн	Өрттің байқалған алаңы	Өрттің пайда болу себебі	Өрттің түрі	Өртті кім байқады	Ө р т сөндірілген күн	Өрт сөндірілген	
	Ұйым атауы	Орманшылық	Орам №	Күш. мен құралдарды қолданатын аудан							Авиабазаның дербес қызметкерлері	
											орман	орман өрті емес
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

Орман өрті барлығы

Соның ішінде авиа күзет аудандарында _____

Авиабаза байқаған өрттер:

Мөр орны

Сөндіру алаңы: орман_га, орман_емес_га.

Сөндіру алаңы: орман_га, орман_емес_га.

Сөндіру алаңы: орман_га, орман_емес_га.

мөр орны

_____ 20__ жылғы " __ " _____ 20__ жылғы " __ " _____

кестенің жалғасы

21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31

	Өрт қаупінің сыныбы					Барлығы
	1	2	3	4	5	
Өрт қаупінің сыныбы бойынша күндер саны						
11-нысанға сәйкес өрт пайда болды						
12-нысанға сәйкес өрттер байқалды						

Авиабөлімше бастығы _____

Қолы

Мәліметтерді растаймын

Метеостанса бастығы _____

атауы қолы

Мөр орны

Орман қорын күзету және қорғау жөніндегі авиациялық жұмыстар туралы ережесіне 13-қосымша
Нысана

**Патологиялық жағдай орын алған орман учаскелерінің
Ведомосы**

№ р/с	Байқалған күн	Учаскенің реттік нөмірі	Мемлекеттік мекеме, орманшылық, орман (байланысы)	Таксациялық сипат			Келтірілген нұқсанның санаты	Келтірілген нұқсанның тұрпаты	Келтірілген нұқсанның санаты	Алаңы, га	Ор Кү
				Құрамы	Толымдығы	Жас тобы					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Орман қорын күзету және қорғау жөніндегі авиациялық жұмыстар туралы ережесіне 14-қосымша
Нысана

Жердегі орман патологиялық зерттеулер кезіндегі қылқан және жай жапырақты ағаштарды кеміргіш зиянкестерді есепке алу карточкасы

Ормандар мен жануарлар дүниесін күзету жөніндегі ұйым ___ орманшылығы

күні	орам телім	м о д . ағаштардың немесе төсеніштегі алаңдардың нөмірлері	модельдік ағаш				Зиянкестер саны				
			тұқымы	биіктігі, диаметр	ұшар басы проекциясының радиусы	есеп алаңының мөлшері	куыршақтар , құрттар	көбелектер	Жұмыртқа	көбелек Кішкент	

Орман қорын күзету және қорғау жөніндегі авиациялық жұмыстар туралы ережесіне 15-қосымша
Нысана

_____ (Орындаушының және филиалдың атауы)

Әуеден белгі беру ПАРАҒЫ

_____ орман күзету мекемесі немесе ерекше қорғалатын табиғи аумақтар _____ орманшылығы № _____ орамы

Байқалған күні " __ " _____ 20__ жыл

Нұқсан келген учаскенің алаңы _____ га.

Нұқсанның көзге көрінетін белгілері _____

_____ Таксациялық сипаты _____

құрамы, толымдығы, жас сыныбы

Бүлінген тұқымы _____ Нұқсанның сипаты _____

_____ жалғыз, топтық, көлбеу, жаппай

НҰҚСАН КЕЛГЕН ЖЕРДІҢ СХЕМАСЫ

солтүстік

оңтүстік Бақылаушы-ұшқыш

Орман қорын күзету және
қорғау жөніндегі авиациялық
жұмыстар туралы ережесіне
16-қосымша
Нысана

Бөлімшелердің типтік штаттары

№ р/с	Лауазымдар мен мамандар атауы	Қызметкерлер саны	Ескерту
1	Авиатобының бастығы	1	Бөлімшеде 20 адамнан көп болғанда
2	Аға ұшқыш-бақылаушы	1	Бөлімшені басқарады
3	Ұшқыш-бақылаушы	1-3	Орташа өрт қауіптілігіне де әуе кемелерінің саны бойынша
4	Парашютші-өрт сөндірушілер және десантшы-өрт сөндірушілер командалары (парашютші-өрт сөндірушілер, десантшы-өрт сөндірушілер, барлық атаудағы бақылаушылар)	6-60	Команда құрамына резервті қосуға болады
5	Арнаулы қолдану технигі	1	Бөлімшенің 30 және одан артық болғанда
6	Қоймашы	1	Бөлімшенің 30 және одан артық болғанда
7	Диспетчер, радиооператор	1-3	
8	Автокөлік жүргізушілері	1-2	
9	Кассир	1	Бөлімшенің 30 және одан артық болғанда
10	Күзетші	3-4	
11	Әуежай жұмысшысы, үй сыпырушы	1	

Орман қорын күзету және
қорғау жөніндегі авиациялық
жұмыстар туралы ережесіне
17-қосымша
Нысана

Бөлімшелерін үлгілі жабдықтау нормалары

1. Өрт сөндіру құралдары және далалық жабдықтар

№ р/с	Атауы	Саны

1.	Кішігабаритті тасымалды орман өртін сөндіретін өртке су себетін түтік құбырлары бар мотопомпалар	2
2.	РДВ—100 сыймдылығы	6
3.	Бензопила	1
4.	Орман өртін өшіретін иыққа асатын сөмке	8
5.	Ауа үрлегіш	1
6.	Тұтатқыш аппараты	2
7.	Тасымалдау контейнері	2
8.	4 орындық палатка	2
9.	2 орындық палатка	2
10.	Екі ішпекті төсекқап	6
11.	Кариматтар	6
12.	Резиналы қайықтар (12 адамға)	1
13.	Екі оқпандық аңшылар мылтығы (1 мылтыққа 10 патрон)	2
14.	ЖЖМ канистрі	2
15.	Ішетін су канистрі (10л)	2
16.	Эмальды шелектер	2
17.	Котелок (ыдыс)	6
18.	Дәрі-дәрмек қорабы	1
19.	Рюкзак	6
20.	Далалық сөмке	1
21.	Қорғаныс каска	6
22.	Жеке санпакеті	6
23.	Жеке жамылғыш	6
24.	Түтінге қарсы респиратор	6
25.	П—1.00 сыйымдылық (бір Ми-8 тікұшағына)	6
26.	Су құйғыш құрылғы СҚҚ (бір Ми-8 тікұшағына)	2
27.	Өрт өшіруінің химиялық құралдары	Өндірістік жоспармен белгіленетін

2. Байланыс, көлік құралдары

№ р/с	Атауы	Саны
1.	КВ диапазондық тұрақты радиостанциясы	2
2.	Әуедегі жылжымалы қызметінің УКВ диапазондық тұрақты радиостанциясы	2
3.	Жердегі жылжымалы қызметінің УКВ диапазондық тұрақты радиостанциясы	1
4.	Жердегі жылжымалы қызметінің УКВ диапазондық ұтқыр радиостанциясы (әр автокөлікке)	1
5.	Әуе кемелерінің дыбыспен мәлімдеу станциясы	1
6.	Электрлі мегафон	1
7.	Автобус	1
8.	Адамдар таситын жүріп өту мүмкіндігі жоғары бортты автокөлік	1
9.	Жүріп өту мүмкіндігі жоғары арнайы автокөлік	1

10.	Өрт сөндіретін автокөлік	1
11.	Катер не моторлы қайық (көліктерге су жолы болғанда)	1

3. Техникалық қызмет көрсету құралдары

№ р/с	Атауы	Саны
1.	Электрлі генератор (бензинді) 2,5 кВт дейін	1
2.	Ареометр	1
3.	Компрессометр	1
4.	Жүктемелік айыр	1
5.	Слесарлық саймандар, электроқайрақ, өртке қарсы жабдықтар және байланыс құралдарын ағынды ремонтты өткізетін қорғаныс құралдары	1
6.	Мылтық сақтайтын темір шкафы	1
7.	Темір сейф	1
8.	Тоңазытқыш	1
9.	Өндірістік жайлардың комплекстері	1
10.	ПДӨҚ жатығу комплексі (тренажерлар, спорттық снарядтар)	1